

AKACIJA

slobodnozidarski časopis pod Vedrim Nebom

Brat je mio koje vere bio Sloboda - Jednakost - Bratstvo

U OVOM BROJU:

Aktuelna situacija u Sloveniji,
Hrvatskoj i Crnoj Gori

Novi Hram u Beogradu

Misterije drevnog Egipta, iz
pera Bojana Timotijevića

Ritualji Azijatske Braće
i katedrala Notr Dam

Izrada masonske
bibliografije: problemi i izazovi

Masonska beletristika:
Muzika sfera Jordana Đevića

O Bogu i Masonima

Legenda o Hiramu Abifu

Dankanov (Jork) Ritual

Fejsbuk "lože" i njihov uticaj na
razvoj srpsko-hrvatskih masonskih odnosa

4 do danas nepoznate lože u
Hrvatskoj sa kraja 19. veka

Masonska tribina i
izložba u Novom Sadu

Izgubljeni svetovi

Večni Istok - In Memoriam:
Br. Zoran Rajić

TEMA BROJA: PRONALASCI

Sadržaj

Reč urednika – **3**; Slobodno Zidarstvo u Hrvatskoj 6018. (Br. M.Z.) – **4**; Misterije drevnog Egipta (Br. Bojan Timotijević) – **10**; Novi Hram u Beogradu (Bbr. Z.R., D.V.R., M.K.) – **16**; O Bogu i Masonima (Br. D.P.) – **19**; Katedrala Notr Dam u Parizu (Br. Slobodan Škrbić) – **24**; Masonska tribina i izložba u Novom Sadu (Br. Tau Zostrijan) – **33**; Novopronađene lože u Hrvatskoj (Br. Branko Rogošić) – **38**; Legenda o Hiramu Abifu (Br. Goran Ivanković) – **46**; Slobodno Zidarstvo u Crnoj Gori (Bbr. Branko Rogošić i D.R.) – **51**; Muzika sfera Jordana Đevića, sa masonskom pričom "Jakov Toroman" (Br. Jordan Đević) – **57**; Slobodno Zidarstvo u Sloveniji (Matevž Košir) – **69**; Antologija srpske masonske poezije – **75**; Večni Istok - In Memoriam: Br. Zoran Rajić (Bbr. D.Z. i D.V.R.) – **76**; Izrada masonske bibliografije: problemi i izazovi (Br. Branko Rogošić) – **80**; Šta se sve može pročitati sa jednog kalemegdanskog zida (Br. S.S.) – **92**; Nove masonske edicije (Br. Branko Rogošić) – **93**; Izgubljeni svetovi (Br. B.B.) – **94**; Distribucija "Akacije" – **98**; Vesti i reklamiranje u "Akaciji" – **98**; Fejsbuk "lože" i njihov uticaj na razvoj srpsko-hrvatskih masonskih odnosa (Br. Branko Rogošić) – **99**; Dankanov Ritual (Br. Branko Rogošić) – **105**; Masonska distribucija, ili kako da sve masonske knjige nabavite na jednom mestu – **109**; Podržite masonsko izdavaštvo... (Br. Branko Rogošić) – **110**; Promocija masonske umetnosti – **110**

imPRESSum

"Akacija" broj 5: datum i mesto objavljivanja: 26.03.2018. Or. Beograd, (besplatan elektronski primerak). Osnivač, izdavač i glavni urednik: Br. Branko Rogošić; **Kontakt:** advokatrogosic@gmail.com; **web:** www.slobodnozidarstvo.org. U Gradnji ovog broja Akacije, svojim tekstovima, fotografijama, ilustracijama i informacijama učestvovalo je 17 Majstora, i to: Bojan Timotijević, Slobodan Škrbić, Goran Ivanković, Jordan Đević, Branko Šomen, Matevž Košir, Zoran Rogošić, M.Z., D.V.R., M.K., D.P., D.R., D.Z., B.B., S.S., Tau Zostrijan i Branko Rogošić. Prvi broj "Akacije" izašao je 08.05.2012. "Akacija" je časopis svih Masona na ex-YU prostoru. **Naslovna strana:** "Duhovna vizija" – Br. Bojan Timotijević (2012)

"Akacija" je interni glasnik pripadnika Bratstva Slobodnih Zidara i ne predstavlja javno glasilo u smislu Zakona o javnom informisanju. Svako neovlašćeno korišćenje, prenošenje, reprodukovanje ili publikovanje (a posebno na internetu, u štampanim i elektronskim medijima) ove publikacije i/ili njenih delova, bez prethodne dozvole osnivača ili izdavača, je zabranjeno i podleže sankcionisanju u skladu sa pozitivnim pravnim propisima. Osnivač će davanjem besplatne licence sa zadovoljstvom i u najkraćem roku pozitivno odgovoriti na svaki dobronameran i obrazložen zahtev za korišćenjem sadržaja objavljenih u "Akaciji". Ime, logo, dizajn i celokupni tekstualni i grafički sadržaj "Akacije" je zaštićen - © by Branko Rogošić (osim ako je drugačije naznačeno).

Reč urednika

Masoni su tragaoci. Tražimo Svetlost, Istinu, Izgubljenu Reč, smisao života, "kamen mudrosti" i još mnogo toga drugog. Uslov da bi nešto našli je da se odvažimo da krenemo u potrage, a rezultati toga su PRONALASCI.

Pronalazimo sebi slične, Braću za ceo život, a i posle toga, ali i sebi različite, onakve od kojih bežimo u profanom životu. Pronalazimo uzroke svetskih kriza analizirajući situaciju u loži, entuzijazam iz mladosti koji se negde zaturio, ali i teške emocije koje nekako eskiviramo u svakodnevnom življenju. Tema ovog broja su PRONALASCI, i ima tome više razloga. "Akacija" je sama pronašla svoj novi život, oblik i smisao. I nikad više neće biti u bilo kakvim obedijencijskim, ložinskim ili drugim okvirima, već će rasti slobodno, pod Vedrim Nebom, kako je Veliki Arhitekta i projektovao za ovakve "biljčice".

Pronašao sam i 4 lože u Hrvatskoj za koje se nije znalo da su postojale, što još jednom dokazuje da i dalje mnogo ne znamo o sopstvenoj prošlosti. Pronađene su i neke masonske knjige za koje se nije znalo da su štampane na teritoriji Srbije, i to pre svega jednog veka. Pronašao sam i sredne duše i istinske masonologe i istraživače u ex-YU regionu i Evropi, pronašao sam i svoj novi masonski put kojim ću hoditi u godinama koje dolaze... Jedino nisam pronašao dovoljno vremena da realizujem sve ideje, a posebno izdavačke, koje mi se vrmaju po glavi, ali me to nije sprečilo da kao temu broja označim upravo PRONALASKE.

Međutim, ono što reč PRONALASCI skriva je istinska tema ovog broja, a to je novopronađena masonska saradnja u

ex-YU regionu. Godine ratova, podela, razdora i svega ružnog što je iza nas, polako se smeštaju u "folder" sećanja, a kao realnost i potreba nameće se saradnja i bratska ljubav bez kojih je svaka Masonerija obesmišljena i lišena svog korena. Pored zvaničnih kanala, kojima se povezuju regularni sa regularnima, liberalni sa liberalnima i tako redom, proradili su i neformalni kanali skriveni u raznim grupama na društvenim mrežama preko kojih su Braća počela da se druže, uče jedni od drugih, razmenjuju knjige i iskustva. Naravno, vremenom i da se lično upoznaju i posećuju na Ritualnim i drugim Radovima. Kao rezultat takve saradnje izneću i ovaj PRONALAZAK. Ja, odavde iz Beograda, otkrio sam da se u depou jednog muzeja u Hrvatskoj nalazi jedna retka masonska knjiga, koja se još samo tamo može naći. Pisao ju je jedan Srbin, na francuskom, pre malo više od 100 godina. Brat koji pripada mešovitoj "priči" je našao i skenirao knjigu. Drugi Brat iz Francuske, koji pripada "francuskoj" priči je knjigu preveo na srpski, a ja, sada iz regularne priče, ću je objaviti.

Ovaj broj "Akacije" je uhvatio aktuelni trenutak Slobodnog Zidarstva u 3 ex-YU republike, i te članke u pisala Braća sa tih terena koja su itekako dobro upućena u materiju, pa se budući masonolozi koji budu čitali ovaj broj kroz par decenija ili vekova, mogu sasvim pouzdati u njih. Biće im makar malo lakše nego nama, jer se naši prethodnici nisu sasvim pobrinuli da nama, današnjim Masonima, olakšaju rekonstrukciju njihove Gradnje. Bratski pozdrav, do sledećeg čitanja...

gl. urednik, Br.: Branko Rogošić

Aktuelni trenutak hrvatskog Masonstva

Slobodno Zidarstvo u Hrvatskoj Anno Lucis 6018.

Do svega par godina unazad, situacija u Hrvatskoj je bila znatno jednostavnija. Postojala je VLH i svega par drugih manjih loža. Danas međutim u Hrvatskoj deluje 6 obedijencija sa preko 800 Braće i Sestara organizovanih u 40-ak loža. Nadamo se da se trend usitnjavanja neće nastaviti, te da hrvatska Masonerija neće po svojoj fragmentiranosti početi da liči na srpsku ili italijansku.

Prve masonske lože na ex-YU prostorima nastale su na tlu današnje Hrvatske još sredinom XVIII veka. Bogata i koloritna istorija Slobodnog Zidarstva u Hrvatskoj poslednjih godina postaje još zanimljivija rađanjem novih, pretežno liberalno-masonskih organizacija. Ova pojava nas ne treba čuditi ako znamo da su prve mešovite lože na ex-YU prostorima nastale – upravo u Hrvatskoj¹. Takođe, prva neregularna Velika Loža je nastala u Hrvatskoj (VSL "Libertas"), pa nas ni današnja šarolikost regularnih, neregularnih, liberalnih, dogmatskih... Velikih Loža ne treba preterano čuditi. Naravno, u Hrvatskoj kao i svugde u svetu (osim u Francuskoj) stožernu slobodnozidarsku snagu predstavlja regularna Masonerija, kojoj u Hrvatskoj pripada Velika Loža Hrvatske (VLH), ali ni gradnja ostale Braće (i Sestara) nije zanemarljiva, pa ćemo u ovom prikazu aktuelne situacije na hrvatskom masonskom nebu pomenuti sve "aktere". Kako bi dobili informacije iz prve ruke, zamolili smo Brata M.Z. Č.St. □ "Hermes", za informacije iz prve ruke.

* * * * *

Obnavljanje masonstva u Hrvatskoj krenulo je krajem prošlog tisućljeća. Kako je tradicija regularnog Slobodnog Zidarstva na ovim prostorima najdulja i najdugovječnija, najbrže su se obnovile i kre-

¹ Loža "Pitagora" je osnovana 1932. pod zaštitom "Le Droit Humain" [LDH, Ljudska prava] – međunarodne masonske organizacije koja u svoje redove prima pripadnike oba pola.

nule sa prikupljanjem članstva lože koje priznaju Ujedinjenu Veliku Ložu Engleske (UVLE) kao "majčinsku ložu". To se uspostavljalo uz svesrdnu pomoć Braće iz Austrije, pa je krunu te suradnje predstavljalo osamostaljenje, tj. osnivanje i unošenje Svjetla u **Veliku Ložu Hrvatske** starih, slobodnih i prihvaćenih Slobodnih Zidara (VLH) 1997. godine. Do danas broj članova je rastao i sada se kreće oko 350-400 Braće, koja rade u ovih 14 loža: "Grof Ivan Drašković #1" (osn. 1996), "Hrvatska vila #2" (1996), "Tri svjetla #3" (1996), "Ormus #4" (2001), "Quatuor Coronati #7" (2004), "Libertas #8" (2005), "Isis #9" (2006), "Pravednost #10" (2010), "Mudrost #13" (2013) i "Maksimilijan Vrhovac #14" (2014) – sve na Or. Zagreb, "Harmonija #6" (2004) i "Lux Histriae #11" (2010) – obje na Or. Rijeka, "Savršen savez #5" (2003) Or. Varaždin i "Concordia Fratrum #12" (2013) Or. Split².

² Zahvaljemo se Br. Branku Šömenu na korekciji popisa loža pod zaštitom VLH (prim. ur.).

VLH održava bliske bratske kontakte sa regularnim obedijencijama širom ex-YU regiona i svijeta, a Braća iz njihovih redova djeluju i u okviru crvenih loža pod zaštitom **Vrhovnog Vijeća Škotskog Obreda za Hrvatsku**, kao i u drugim pobočnim Redovima. Više informacija o VLH može se naći na web sajtu <http://www.freemasonry-croatia.org>.

Hram Velike Lože Hrvatske u Zagrebu

Početak ovog tisućljeća na slobodnozidarsku scenu stupaju i liberalne opcije masonskih loža, mješovite i čisto ženske, ali i muške. Prve takve lože pojavljuju se u Rijeci, a proizlaze iz loža Velike Lože Italije (Gran Loggia d'Italia - VLI). Predanim radom stiglo se do osamostaljenja 2014. godine, tj. unosa Svjetla u sadašnju Veliku Nacionalnu Ložu Drevnih, Slobodnih i Prihvaćenih Zidara Hrvatske, tj. **"Veliku Nacionalnu Ložu Hrvatske"** (VNLH) pod čijom zaštitom trenutno radi 6 loža: "Liburnia" i "Iliria", Or. Rijeka, "Sapientia" i "Aequilibrium", Or. Zagreb, "Sveti Ivan", Or. Osijek i "Dalmatia", Or. Split, sa oko 200 članova, gdje su trećina pripadnice ljepšeg spola. Ova VL prakticira isključivo AASR, ili kako se ističe na njihovom sajtu <http://www.vnlh.net> - "VNLH slijedi Drevni Prihvaćeni Škotski Obred u jedinstvenoj inicijacijskoj piramidi od I – XXXIII stupnja". VNLH vlada simboličkim stjepenima, dok se rad

crvenih loža odvija pod patronatom Vrhovnog Savjeta Italije (Supreme Council of Italy). Po poslednjim informacijama, pristiglim pred zatvaranje broja, članstvo ove velike lože se podelilo, i uskoro se očekuje osnivanje jedne nove obedijencije, koja će intenzivnije posvedtiti slobodnozidarskoj simbolici, yli o tome više u nekom od narednih brojva.

Hram VNLH u Rijeci

Nedavno je na SZ nebu u silovitom naletu oformljen i **Veliki Orijent Hrvatske** (VOH), po uzoru, i uz pomoć Velikog Orijenta Srbije (VOSrb), koji danas djeluje samostalno, ali organiziran u četiri VL sa 16 Loža i 280-320 Braće i u stalnom je rastu. Zanimljivo je da se VOH "širi" i na susjednu Sloveniju. Pod okriljem VL "Stup Mudrosti" rade sljedeće lože: "Penta #3", "Ivan Merz #11" i "Vladimir Prelog #1"6 – Or. Zagreb; "Marko Marulić #12" – Or. Split i "Jože Plečnik #13" – Or. Ljubljana. VL "Stup Snage": "Stjepan Radić #2", "Ljudevit Gaj #5" –i "Grof Janko Drašković #6" – Or. Zagreb, i "Sirius #8" – Or. Rijeka. VL "Stup Ljepote": "Kralj Petar Krešimir #14" IV i "Conte Gondola #15"– Or. Zagreb, i "Ambroz Haračić #9" – Or. Mali Lošinj. VL "Libertas": "Ban Josip Jelačić #1", "Ivo Andrić #4", "Ruđer Bošković #7" i "Oroboros #10" – Or.

Zagreb. Riječ je o mladoj organizaciji, osnovanoj 2017. godine, pa iako je internet domen zakupljen, web prezentacija još uvijek nije spremna. Oni su isključivo muška obedijencija, ali na radove primaju i žene.

Od 2011. godine u Zagrebu djeluje i loža "**Hermes**" koja pripada **Velikom Orijentu Slovenije** (VOSlo) i odličan je primjer međudržavne suradnje na slobodnozidarskom planu. Iz te lože formirao se i trokut "Ad Astra", koji također djeluje u Zagrebu i također prakticira Dankanov Ritual (York Duncan). Više o radu lože "Hermes" može se saznati preko njihove FB stranice <https://www.facebook.com/hermes.lodge/>.

Postoje također i pokušaji formiranja Memfis-Mizraim (MM) loža, ali nažalost, zbog određenih razloga, ili slabo napreduju, ili su se ugasile, te nisu dale značajniji doprinos masonskoj sceni u Hrvatskoj. U Zagrebu djeluje i omanja loža LDH koja je pokušaj reanimiranja nekadašnjih Loža "Pitagora" i "Humanitas" koje su postojale 30-ih godina prošlog stoljeća. U Zagrebu se formira i ženska loža pod upravom **Velike Ženske Lože Francuske** (Grande Loge Féminine de France) - VŽLF. Sestre su proizašle iz beogradske Lože Vera Fides, iz koje nastaju ženske lože na ovim prostorima, a pod zaštitom VŽLF.

Rezimirajući, u Hrvatskoj postoji šest obedijencija koje djeluju na području države sa fluktuirajućim broje članova od oko 800-1000. S obzirom na okruženje u kojem nastaju, lože još i dobro funkcioniraju i kod većine je iskazan interes za među-obedijencijalnu suradnju.

Sa Braćom iz regularnih loža (VLH) se suradnja odvija na neformalnoj razini, u obliku druženja na javnim mjestima. Ipak, pojavom nekih novih struja u zadnje vrijeme, nazire se mogućnost još nekih oblika suradnje i iznad običnih susreta "na kavama". Taj trend suradnje nije samo karakteristika Hrvatske, već i šire, jer jedino tako, kao jedinstveni, možemo dosegnuti ciljeve kojima težimo. Nekako se svi nadamo i vjerujemo, da ćemo se prestati ponašati kao mala djeca i uvidjeti da se može surađivati na svim razinama, a da se isto tako ne izgube tradicionalne vrijednosti koje smo preuzeli. U takvom procesu mogu sudjelovati visoko osvještene jedinice, a nikako ljudi prošlosti, bez obzira što svi mi, kao Slobodni Zidari, visoko cijenimo tradiciju.

Br. M.Z., Or. Zagreb

Srpski masonolog-egiptolog je nedavno objavio još 2 nove knjige

Misterije drevnog Egipta

***Bojan Timotijević** je u jednom od prošlih života hodio pešćanim stazama drevnog Egipta. U ovoj inkarnaciji zainteresovanima približava egipatsku mistiku koja je izvorište i ishodište Kraljevske Umetnosti. Iako je masonsko Svetlo ugledao u UVLS, a i dugogodišnji je vitez, član OSMTH, Bojan je, sasvim očekivano, sebe pronašao u ezoteričnoj masoneriji Obreda Memfisa i Mizraima, čiju filozofiju i stepene i pojašnjava u knjizi "Egipatska Masonerija", koja faktički predstavlja nastavak knjige "Ptahovi graditelji", čiji odlomak donosimo u ovom broju Akacije.*

I zraz "**kraljevska umetnost**" označava potpuno ostvarenje inicijatske tajne, a to je takođe naziv za masoneriju, shvaćenu kao celokupnost nauka i obuka koje masonska institucija predlaže svim svojim službenicima. Reč kraljevska označava to da se čovek putem masonskog iskustva u potpunosti ostvaruje, do te mere da postaje kralj na planu inicijacije, sposoban da na pravi način doprinese istinskoj obnovi čovečanstva. Po izvesnim legendama, kraljevska umetnost je prenošena od Adama preko Metuzalema do Nojea, i tako dalje, i tiče se tajni koje se odnose između ostalog na Geometriju i Arhitekturu.

Smatra se da je Anderson, 1723. prvi masoneriji dodelio epitet kraljevska, međutim to je prvi učinio Vilijam III, kralj Engleske 1693. godine kada je iniciran: ali, najstariji koreni sežu u daleku prošlost. Po mišljenju Plantageneta, naziv kraljevska umetnost su masoneriji dodelili članovi Ružinog krsta, dok Osvald Virt smatra da taj izraz označava religioznu tajnu koju su među sobom prenosili prvi graditelji. U masoneriji postoje dve discipline, kraljevska umetnost ili misterije, i operativna - ili zanatska masonerija. Graditelji su podučavali kraljevsku umetnost pod imenom slobodnozidarstvo, i to je nauka koja se odnosila na kabalističko razumevanje masonerije. Svaki mason je "kralj", bez obzira na stanje u kakvo ga je postavio bog, jer je njegovo kraljevstvo ljubav, i njegov osnovni smisao zadatak je da čoveka i čovečanstvo dovede do čovečnosti.

Hermes Trismegistos je znan u starim vremenima kao tri puta veliki Tot, i najstariji je hijerofant starog Egipta. Veruje se da on povezuje tradicije rasa koje su nestale, sa današnjom. Pod nazivom kraljevske ili svete umetnosti, staroegipatski sveštenci su propovedali i praktikovali doktrinu koja je do nas stigla u naznakama. To su doktrine koje obuhvataju sve izveštaje i promisli čoveka o prirodi, a njihovim praksama inicijati postaje kralj materijalnog univerzuma. Inicijati nisu iznevereli zavete tajnosti, pa je sveta umetnost na taj način sačuvana, i samo vrednim i dostojnim se ukazivalo na realnost koja jeste univerzum i stvarnost koja jeste čovek.

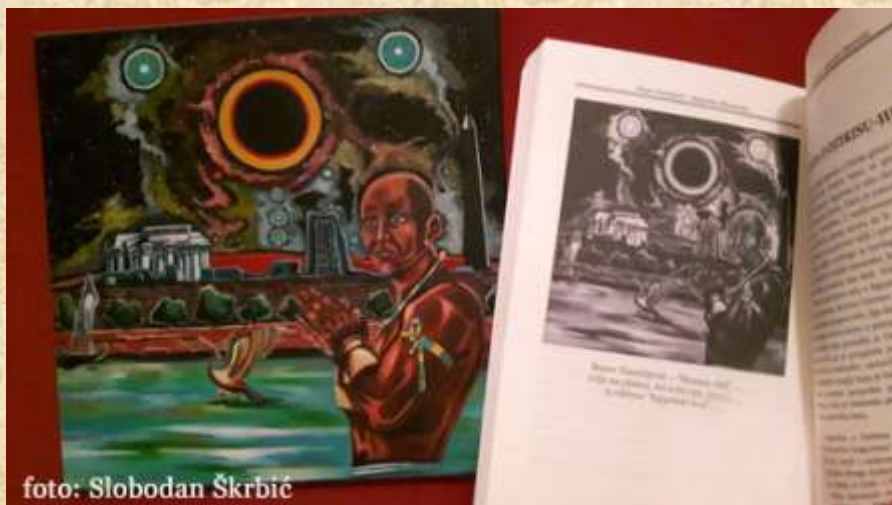

foto: Slobodan Skrbic

Kraljevska umetnost se takođe odnosila na ritual postavljanja faraona, i njegovi koreni sežu u daleku, mitsku prošlost. Faraon je takođe bio Veliki Majstor i prvosveštenik državne religije. Kada bi kralj-faraon umro, on je postajao Oziris, a njegov sin Horus i novi faraon. Ceremonija krunisanja novog Horusa - dolazećeg kralja, je bila takođe ceremonija sahrane novog Ozirisa - odlazećeg kralja. Ritual je izvođen tajno, i on je bio poznat samo prvosveštenicima i užem krugu muških članova porodice, ali i arhitektama, majstorima zidarima, pisarima i generalima. Novi kralj je stupao na presto u trenutku izlaska sunca na dan kraljeve smrti, a krunisanje se obavljalo znatno kasnije. Ritual postavljanja kralja se obavljala u poslednjoj noći opadanja meseca; počinjući pri zalasku sunca i nastavljajući se cele noći sve do izlaska sunca. Svrha rituala je bila uskrsnuće, kojim je umrli kralj postajao Oziris. Ceremonije su bili i inicijacijske i služile su prihvatanju novih članova u užu krug bratstva, gde su oni figurativno bili vaskrsnuti, i potom bi bili upućeni u tajne, koje su hiljadama godina prenošene usmenim putem. Tajne su naravno čuvane unutar Lože majstora kraljevske umetnosti, kao privilegovane grupe, duhovno elitne institucije svog doba. Postoje mnogobrojni zapisi i reljefi, koji nesumnjivo ukazuju na "izabrane" čijim je članovima povereno tajno znanje, koje je brižljivo čuvano od profanih.

Slobodni zidari imaju svoju rudimentarnu hronologiju Egipta, koju su 970. godine p.n.e. ispisali antički klesari-masoni u Vadi Hamamatu. Ova lista rival je Manetovoj listi kraljeva, poredeći Imhotepa sa prethodnim majstorom graditeljem. Na ovoj listi slobodnih zidara pojavljuju se mnogobrojna imena, ne samo faraona već i arhitekata, poput već pomenutog Imhotepa i Amenhotepa sina Hapuovog. To su bili istinski majstori kraljevske umetnosti koji su iza sebe ostavili veličanstvene monumente kojima se divimo i danas. Njihov Rad i duhovno postignuće su uticali, ne samo na razvoj Egipta, već i civilizacije uopšte...

(Poglavlje "Kraljevska Umetnost" iz knjige PTAHOVI GRADITELJI; u narednom broju ćemo objaviti insert iz knjige EGIPATSKA MASONERLIJA)

Br. Bojan Timotijević, 33°, 90°, 96°, Or. Beograd

autor Bojan Timotijević i izdavač i recenzent Branko Rogošić proslavljaju izlazak knjiga na dan prolećnog ekvinocijuma 2018.

Bojan Timotijević

PTAHOVI GRADITELJI: Slobodno Zidarstvo drevnog Egipta
Edicija: Masonerija u Srbiji, kolo IV, knjiga 13

Timotijevićevi "Ptahovi graditelji" prikazuju neprekinuti tok znanja, gde je Egipat izvor i ishodište, kojem se današnji inicijati vraćaju kako bi spoznali suštinu Univerzuma. Slobodni Zidari takođe, i sasvim logično i očekivano, baštine staroegipatsku mistiku i tradiciju, koja je na manje ili više vidljiv način inkorporirana u različite masonske obrede.

Najpoznatiji srpski masonolog-egiptolog čitaocima otkriva ko su zaista bili Hiram Abif i Tubal-Kain, a ko Veliki Arhitekta Univerzuma, a zatim pojašnjava ko su bili istinski majstori kraljevske umetnosti koji su iza sebe ostavili veličanstvene monumente kojima se divimo i danas. Njihov Rad i

duhovno postignuće su uticali, ne samo na razvoj Egipta, već i civilizacije uopšte. U ovoj knjizi predstavljene su neke od ovih ličnosti, od Imhotepa i Snefruja koji je podigao "Stepenice ka Nebu", preko Keopsa i Senmuta do Amenhotepa III. Ramzesa II i Tutankamona.

Zainteresovani će saznati nešto više o međusobnim vezama Kabale i egipatske ceremonijalne magije, važnosti Misterija Ozirisa i Obreda Serapisa i Izide za razumevanje Slobodnog Zidarstva, i upoznati osnove Čarolija iz Knjige mrtvih. Knjigu krasi i mala "izložba slika" – Bojanov likovni ciklus "Egipatski kod". 148 strana.

Porudžbine na advokatrogosic@gmail.com ili u inbox FB profila Branka Rogošića. **Cena 800 din.**

Bojan Timotijević

EGIPATSKA MASONERIJA:

Od drevnih misterija do Obreda Memfisa i Mizraima

Edicija: Masoneija u Srbiji, kolo IV, knjiga 14

"Egipatska Masonerija" je faktički nastavak Timotijevićeve knjige "Ptahovi graditelji", sa kojom zaokružuje priču o drevnom Egiptu, kao izvoru, ali i ishodištu Slobodnog Zidarstva. Prvo tajno društvo – "Veliko Belo Bratstvo", osnovano je baš u Egiptu. Njegovog osnivača, faraona Tutmozisa III, i Rozenkrojceri smatraju utemeljiteljem svog Reda. Drevna znanja se prenose preko Al-banna, sufi sekte Slobodnih Zidara, učitelja Templara, a zatim i đedi sveštenika i Asasina, kao i Ormusovih Sledbenika Svetlosti, i tako stižu do Evrope.

Preko Reda Zlatnog i Ružinog krsta, egipatske misterije se ugrađuju u osnovu nemačke slobodnozidarske filozofije templarskog sistema Striktne opservancije. Tajne se dalje "sele" u Obrede Memfisa i Mizraima, pa se smatra da je grof Kaljostro posedovao tajnu egipatskih sveštenika i da je ona i danas pohranjena u ujedinjenom Drevnom i Izvornom Obredu Memfisa i Mizraima. Znači, lanac znanja je ostao neprekinut sve do današnjih dana! Da bi pojasnio suštinu drevnih egipatskih misterija, Bojan Timotijević nas u drugom delu ove knjige vodi kroz 99 stepeni Obreda Memfisa i Mizraima, dajući osnovna pojašnjenja i pouke za svaki sod njih, od Učenika do Stvarnog i Skrivenog Poglavara svih Redova, nosioca 99. stepena. 120 strana. Porudžbine na advokatrogosic@gmail.com ili u inbox FB profila Branka Rogošića. **Cena 800 din.**

Novi Hram u Beogradu

Pre neki dan, 11. marta 2018, u samom centru Beograda, ritualno je izvedeno Posvećenje novog masonskog Hrama, koji su zajednički podigli Velika Loža Srbije (VLS) i Vrhovni Savet Srbije (VSS). Zanimljivo je da je ovaj Hram lociran na svega 100-nak metara od Hramova Velike Masonske Lože Srbije (VMLS) i VDL "Sub Rosa" koji su takođe sagrađeni u skorije vreme. Na taj način će se oformiti specifičan "Beogradski trougao" koji će širiti Svetlo, ne samo po našoj prestonici i Srbiji, već i po ex-YU regionu.

Tokom gradnje, bilo je uživanje gledati kako su Braća od 1. do 33. stepena, i od 25 do 75 godina zasukala rukave i zajedno sa radnicima u kratkom roku sredila prostor koji na dva nivoa ima sve potrebne sadržaje (Hram, kancelarije, društveni klub...). Od neuređenog prostora do prelepog Hrama – zua svega 50 dana, što je dokaz da se sve može, akda se hoće i kada postoji bratska sloga.

Veliki Zapovednik Br. N.B.A. unosi Svetlo u novi Hram.

Ritual Posvećenja, po Škotskom Obredu Drevnom i Prihvaćenom vodio je VSS a čekić je držao Grand Komander Br. N.B.A., da bi ga kasnije predao VM VLS Br. Zoranu Kneževiću. Nakon Rada koji je odisao euforičnim raspoloženjem primerenim ovakvom istorijskom trenutku, 60-ak Braće se opustilo u lepo uređenom klubu za koji pretpostavljamo da će uskoro postati mesto okupljanja, i to ne samo Braće iz VLS, već svih srpskih Masona.

Pored svih pohvala, izgradnja novog Hrama upućuje i na razmišljanje. Kako to da manje srpske obedijencije (npr. ove tri pomenute u članku) koje broje po oko 100 članova – uspevaju da podignu svoje Hramove u Beogradu, dok one znatno brojnije, sa dužom tradicijom (npr. VNLS i lože VOF u Srbiji), to ne uspevaju godinama, pa i dalje Radove održavaju po hotelima i Hramovima drugih loža? Ili kako Braća iz tih obedijencija uspevaju da podignu Hramove po Srbiji i Crnoj Gori, ali ne i u Beogradu? Bilo kako bilo, pozdravimo srećni dobitak za srpsku Masoneriju i otvaranje još jednog lepog masonskog Hrama.

BBr. Z.R. (tekst) i D.V.R. i M.K. (foto)

Svemasonski nezavisni sajt posvećen svim zaljubljenicima u Kraljevsku Umetnost, bez obzira na masonsku pripadnost. U prvoj godini rada sajt je posetilo 3663 posetilaca iz celog sveta, iz 54 zemlje sa svih 5 kontinenata.

www.slobodnozidarstvo.org

Još jedno tumačenje Andersonove Konstitucije

O Bogu i Masonima

"Adam, naš praotac, sazdan po obličju Boga, Velikog Neimara Svemira, morao je slobodne nauke, a naročito geometriju, imati urezane u svom srcu, jer čak i nakon Pada nalazimo njene principe u srcima njegovih potomaka".

Ovom rečenicom započinje Knjiga Konstitucija koje je Anderson posvetio Njegovoj Milosti Vojvodi od Montegjua koji je postavljen za Velikog Majstora 1721 godine, četiri godine nakon rođenja Velike Lože, a za čijeg je mandata porasla popularnost Masonerije uz povećanje broja članova i ubrzanog osnivanja novih loža.

U istoj knjizi, Anderson je napisao **šest Dužnosti** kojih bi svaki mason trebao da se pridržava. Prva govori **o Bogu i religiji** i glasi:

"Mason je dužan da poštuje moralne zakone, i ako svoju Umetnost dobro razume neće biti ni glupi ateista, niti bezverni slobodoumnik. Ali, iako su se zidari u staro doba u raznim zemljama morali pridržavati one religije koja je u toj zemlji ili narodu važila, danas smatramo da je bolje obavezati ih samo na onu religiju u kojoj se svi ljudi slažu, a svakom pojedincu ostaviti na volju njegovo naročito ubeđenje. Drugim rečima: oni treba da budu dobri i iskreni ljudi, ljudi od časti i poštenja ma kako njihove veroispovesti ili verska ubeđenja bila različita. Na ovaj način masonerija postaje centar ujedinjenja i sredstvo da ljude, koji bi inače trajno ostali jedan drugom strani, poveže u pravo prijateljstvo".

Masoni u svakodnevnom životu često citiraju prvu Dužnost kada žele da istaknu religijsku toleranciju koja je postala pravilo našeg Bratstva. Međutim, manje je poznato samim Masonima da je ova Dužnost izazvala velike podele i napade na Veliku Ložu jer je zamenila stari priziv Svetog Trojstva u radu loža.

Džejs Anderson je bio prezviterijanski sveštenik poznat kao izrazito protivkatolički, antipapski opredeljen i prohanoverski nastrojen. Njemu je Velika Loža poverila izradu Statuta jer su heterogenosti u sačuvanim starim dokumentima zahtevale ujednačavanje i preformulaciju.

Međutim, iako je izbacivanje svega što je moglo biti izraz hrišćanske vere iz rada loža, nepoznati tvorci ovog sistema su kroz "poseban sistem moralnosti, obavijen alegorijom i ilustrovan simbolima" ostavili jasnu poruku čemu su hteli da nas poduče.

Ti tvorci su bili dobro upućeni u nešto što danas nazivamo "**drevnim Misterijama**". U različitim vremenima i na različitim

prostorima, gde god su živali ljudi, postojali su tajni redovi i udruženja izvan zvaničnih crkava u cilju podučavanja nečega sto se naziva "Misterija". Ljudima koji su bili spremni davane su istine o čovečijem životu, pouke o božanskim stvarima, o stvarima koje se tiču spokojsstva, o ljudskoj sudbini i ljudskoj prirodi.

A to svakako nije simboličko značenje nekoliko jednostavnih graditeljskih alata, ili bratska ljubav i milosrđe ili ispomaganje koju propovedaju maltene sve veroispovesti. Sve ovo mora da ima neki viši cilj pred sobom od praktivovanja socialnih vrlina svojsstvenim mnogim društvenim i verskim grupama.

Savez koji čiji se rad opisuje kao "nauka" ili "Kraljevska Umetnost" sigurno teži nekom višem cilju od praktikovanja karitativnih aktivnosti i negovanja socialnih vrlina. A na nama je da dokučimo zašto je postignuće tog cilja vredno da se nazove Kraljevskom Umetnošću i da dokučimo šta su te "misterije" koje nam naša doktrina obećava da ćemo na kraju dosegnuti, ako se dovoljno marljivo posvetimo tome da shvatimo čemu nas Masonerija može naučiti.

Suštinu masonske nauke otkriva legenda Trećeg stepena koja kaže da je veliki kralj rešio da podigne veličanstvenu građevinu. U tome mu je pomogao drugi kralj koji se pobrinuo za građevinski materijal i koji je poslao vešte majstore koji su gradili prema unapred određenom planu. Njima su pomagali mnogobrojni pomoćnici i radnici. Ali u toku posla se dogodila zavera koja je dovela do smrti vrhovnog majstora i prekida posla, a sama građevina je ostala zauvek nezavršena.

Međutim, Biblija ne potvrđuje istinitost ove priče. Solomonov hram je bio završen, a ne pominje se ni zavera niti Hiramova smrt. O kakvom se hramu ovde govori? Nedovršeni hram nije nikakva građevina. O tom hramu govori Apostol Pavle kada kaže " Ne znate li da ste hram Božiji i da Duh Božiji obitava u vama? (1 Kor 3,16-17)".

Savršeno čovečanstvo je bilo Veliki Hram koji je po planu Svevišnjeg trebao da bude podignut. Tri velika Majstora graditelja - Solomon i dva Hirama jesu **trojstvo** koje na izvestan način odgovara hrišćanskom **Svetom Trojstvu**. Hiram Abif je bio

vrhovni arhitekta a materijal tog mističnog hrama bile su ljudske duše, koje su ujedno bile živi kamen, pomoćnici i saradnici u božanskom cilju.

Ali u toku izgradnje hrama nešto se dogodilo što je pokvarilo plan i odložilo dovršenje na nedređeno vreme. To beše Pad Čovekov - zavera pomoćnika. Ova priča je već ispričana u Knjizi Postanja alegorijom o Adamu i Evi. Oni su bili određeni za savršenstvo i sreću ali je plan njihovog Tvorca bio uništen njihovom nepokornošću. Njima je bilo zabranjeno da jedu sa Drveta Spoznaje kao što je pomoćnicima zaverenicima bilo zabranjeno da saznaju tajne višeg stepena.

Kao što svaki hrišćanin uči u životu da treba da se ugleda na život i smrt Hristovu, tako i svaki Mason treba da teži da se saobrazni sa životom i smrću Hiramovom. A tu saobrazbu možemo izvesti jedino ako ispravno shvatimo reči Apostola Pavla kad kaže "mi moramo sa Njime umreti, ako nam valja slično Njemu ustati".

Pomoću te saobraznosti, pomoću individualne sposobnosti da podržavamo Hirama u Njegovoj smrti, postali smo vredni *tačaka prijateljstva sa Njim*; jer "**5 tačaka prijateljstva**" trećeg stepena jesu **5 rana Hristovih** koje je zadobio razapet na Golgoti. Trogodišnja služba Hristova završila se Njegovom smrću, a to podseća na 3 savezna stepena, koji se takođe završavaju u mističnoj smrti masonskog kandidata, za koju sledi ustajanje ili uskrsnuće.

Ako se zna značenje imena Hiram Abif na hebrejskom, a ono je "učitelj (Guru ili prosvetljeni) od Oca", onda nije teško shvatiti aluziju i razumeti da se misli na jednog drugog Majstora.

Evolucija čoveka u nadčoveka - uvek je bila svrha starih Misterija i to je stvarna svrha moderne Masonerije. Nisu joj svrha socijalna i karitativna dela, nego unapređenje duhovne evolucije onih koji žele da usavrše svoju prirodu i da je preobrazu tako da bude Bogu sličnija. Svi smo mi nesavršena bića svesna nečega što nam nedostaje a što bi smo istinski voleli da budemo.

Šta nam to nedostaje? Šta je izgubljeno? Odgovor glasi: "Prave tajne Majstora", istinsko znanje o sebi svesno ostvarenje svojih Božanskih mogućnosti.

Br. D.P., Or. Podgorica

Slobodan Škrbić vas vodi po Mestima Moći Evrope na kojima se odigravaju mistični rituali tajnog ezoterijskog društva Azijatske Braće ili Bratstva Svetlosti

Katedrala Notr Dam u Parizu

Peti stepen je simbolisan Pelikanom, a to otvara grlenu čakru. Uspeh u otvaranju ove čakre utvrđuje aspiranta u govoru samo smislenih i korisnih stvari, tako da smanjuje beskorisnu priču, čime će on biti u stanju da razlikuje važan razgovor od zavodničke priče.

Kada se ovo ostvari osoba postaje sposobna da utiče na svoju domovinu samim govorom i argumentima umesto same akcije. Kada se uspešno otvori ova čakra on stiče titulu svoje domovine – Egipćanin, Grk, Englez...

Ovo se ostvaruje u čuvenoj Notr-Dam u Parizu, koja je drevno Druidsko mesto Marsovog Proročišta.

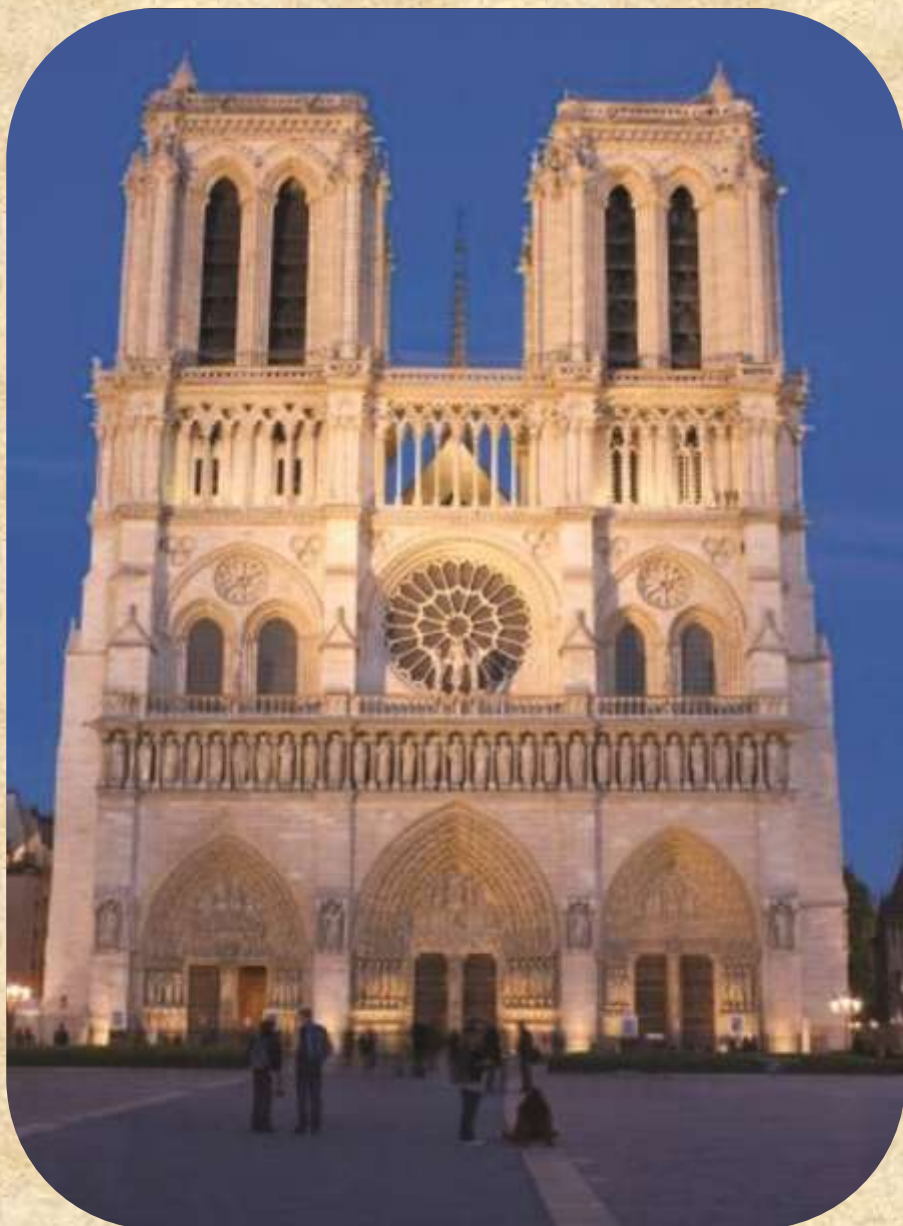
Najplodniji južnoslovenski masonski pisac i veliki zaljubljenik i poznavalac Kraljevske Umetnosti je prošle godine objavio knjigu **"Bratstvo Svetlosti i mesta moći Evrope"**, u okviru edicije "Masonerija u Srbiji", koja će ove godine objaviti makar još jednu Škrbićevu knjigu, dugoočekivanu "33 stepenika Škotskog Reda Drevnog i Prihvaćenog". U "Bratstvu Svetlosti" Škrbić domaćem čitalaštvu otkriva jednu od najbolje čuvanih tajni evropske komasonske i ezoterijske zajednice – Red Azijatske Braće i njihove mistične rituale koji se odvijaju na posebnim sakralnim mestima na kojima su se odvajkada nalazili Hramovi. Mesta Moći Evrope su prave energetske čakre a na njima sagrađene bogomolje kriju brojne tajne poznate samo posvećenima. Na narednih nekoliko stranica prenosimo deo knjige posvećen V stepenu i katedrali Notr Dam u Parizu.

* * * * *

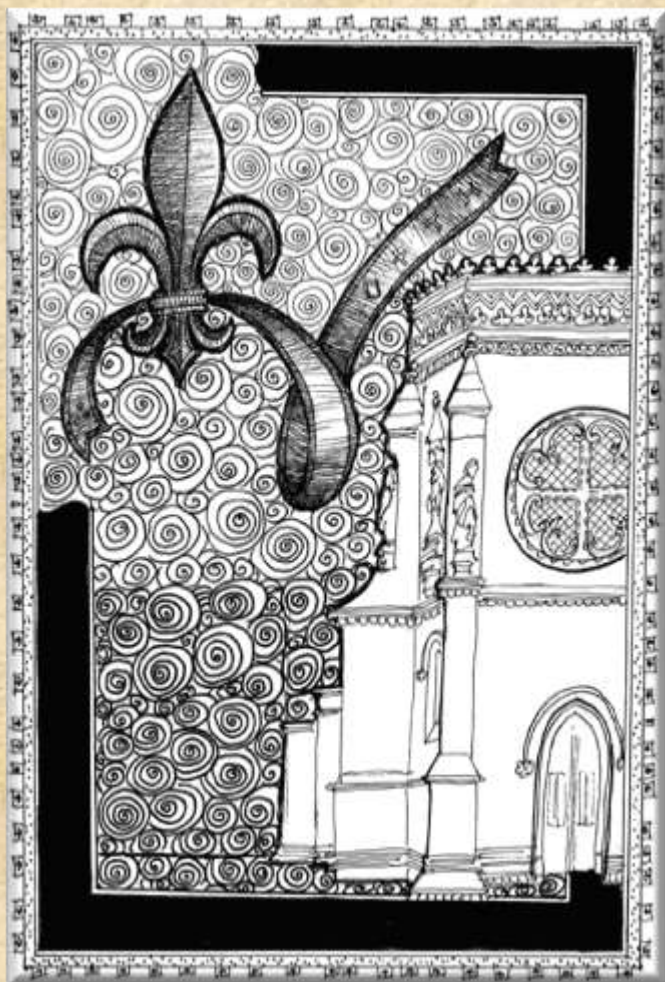
Katedrala Notr Dam - "Bogorodičina crkva" je remek-delo gotičke umetnosti. Posvećena je Blaženoj Devici Mariji. Sagrađena je na malom ostrvu na reci Seni u Parizu.

Legenda kaže da je u XII veku pariski nadbiskup Mauricije imao viziju o najlepšoj katedrali. Odmah je dao nalog da se na mestu stare, porušene crkve podigne novi, veličanstven hram, a njegove obrise je nacrtao u blatu

gradilišta budućeg hrama. Izgradnja je počela 1163. godine, a završena posle skoro dva veka 1345. godine.

Katedrala se ističe simetričnošću i uravnoteženošću arhitektonskih elemenata. To je petobrodna građevina, duga 130 m, široka 48 m, a visoka 36 m. Osnova je zbijena. Fasada je vertikalno podeljena stubovima na tri dela, a horizontalno galerijama takođe, na tri dela. Potporni lukovi i stubovi raspoređeni su u više redova u vidu kaskada. Ima tri portala, iznad njih je galerija kraljeva sa 28 statua, rozeta prečnika 10 m sa vitražima iz XIII veka i dve nedovršene kule sa prozorima visokim 16 m. Najveće zvono se nalazi u Južnom tornju, teško je 13 tona, staro više od 300 godina. Zvono nosi ime "Emanuel" ("Sin božiji"), koje mu je zvanično dao Luj XIV, poznat kao Kralj Sunce. Četiri manja zvona su smeštena u Severnom tornju.

Tokom burne francuske istorije katedrala je doživela mnoga oštećenja, od kojih su najveća bila za vreme pobune Hugenota i tokom Francuske revolucije, kada je delom bila uništena i opljačkana. Tokom ove revolucije bila je izložena vandalizmu antikatolički raspoloženih revolucionara, a kraće vreme je služila za obrede "Kulta Vrhovnog bića".

U "Tajnama katedrala" Fulkaneli piše: "Katedrala u Parizu, kao i većina francuskih katedrala, posvećena je Blaženoj Devici Mariji ili Devici Majci. Crkve koje su posvećene Majci, francuski puk naziva *Notre-Dames*. Na Siciliji ih nazivaju još rečitijim imenom Majke. Mnogo je hramova posvećenih Majci (latinski: *mater*, *matris*), Matroni (u pradrevnom značenju te reči); iskrivljenjem tog izraza nastao je izraz Madonna (italijanski: *ma donna*), moja Gospa ili ispravnije - **Naša Gospa** (Notre-Dame)".

"Stub koji deli ulazni prostor ukrašen je nizom alegorijskih prikaza srednjovekovne nauke. Na počasnom mestu nalazi se prikaz alhemije, licem okrenute prema kolonadi; prikazana je u liku žene kojoj glava dodiruje oblake. Ona sedi na prestolu i u levoj ruci drži žezlo, simbol kraljevske moći, a u desnoj dve knjige; jedna od njih je zatvorena (ezoterija), a druga je otvorena (egzoterija). Kolenima pridržava o grudi oslonjene merdevine s devet prečki ("*scala philosophorum*"): taj hijeroglif predstavlja strpljenje posvećenika na njihovom putu od devet operacija hermetičkog dela u nizu. "Strpljenje predstavlja merdevine Mudraca", kaže Valois, "a poniznost vrata u njihov vrt; jer, ko bude istrajan bez ponosa i zavisti, njemu će Bog ukazati milost".

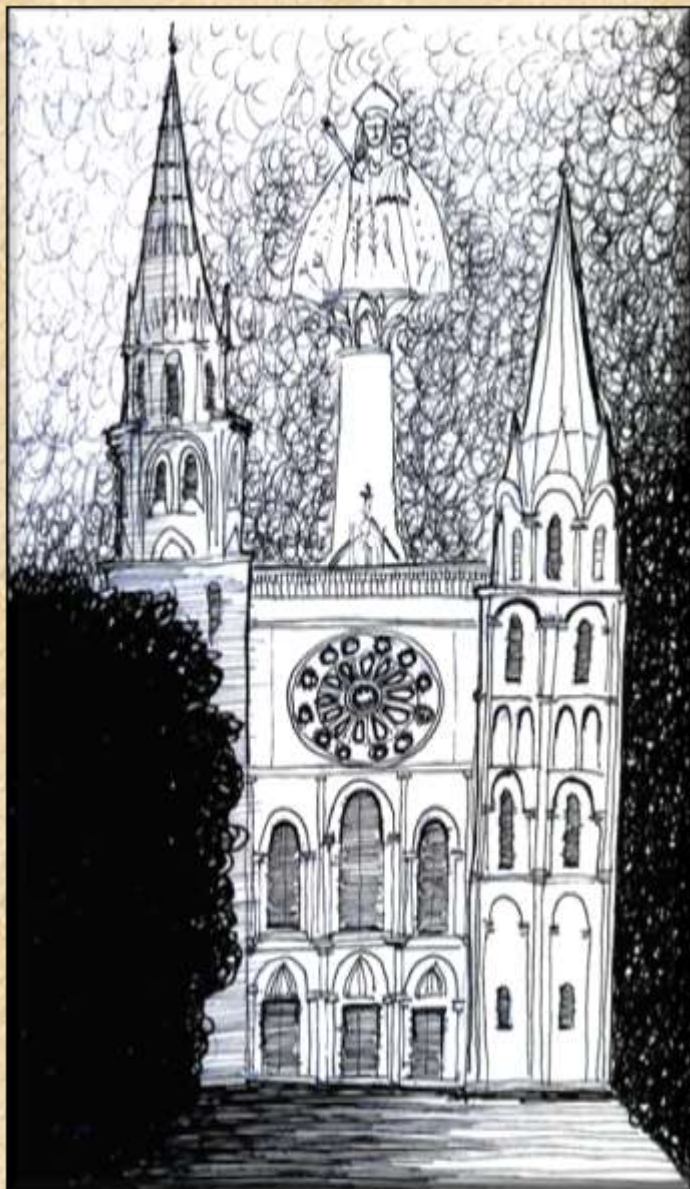
"Ovo je naslov filozofskog poglavlja *Mutus Liber*, a mogao bi biti i ove gotičke katedrale; prva stranica te okultne Biblije, čije su masivne stranice izrađene od kamena; otisak, pečat svetovnog Velikog Dela na samome pročelju hrišćanskog Velikog Dela. Nije mogao biti bolje smešten nego na samom pragu glavnoga ulaza. Tako se ima utisak da je katedrala utemeljena na alhemijskoj nauci; nauci, koja se bavi proučavanjem transformacija izvorne materije, osnovne materije (lat. *materia*, od korena - mater, majka). Jer Devica majka, podignemo li njen simbolički veo, ne predstavlja drugo nego personifikaciju pradrevne supstance, kojom se koristi temeljno Načelo, tvorac svega što postoji, u sprovođenju svojih planova. Upravo je to značenje (i uistinu vrlo jasno) neobičnog epiteta kojeg nalazimo u Misi o Bezgrešnom Začecu Device:

"Gospodin je ovladao mnome na početku svojih puteva. Ja sam postojala pre no što je stvorio druga bića. Postojala sam od večnosti, pre no što je stvorena zemlja. Bezdana još nije bilo, a ja sam već bila začeta. Iz zemlje još nisu potekli izvori; veliki planinski masivi još nisu bili oblikovani; bila sam začeta pre brda. On još nije stvorio ni zemlju, ni reke, niti je učvrstio svet na polovima. Bila sam prisutna kada je pripremao nebo; kada je određivao granice bezdana i propisivao nepovrediv zakon; kada je utvrđivao vazduh nad zemljom; kada je izjednačavao vode u izvorima; kada je zatvarao mora u granice i vodama nametnuo zakon kako ih ne bi prekoračile; kada je postavljao temelje zemlje, ja sam bila s njim i upravljala sam svim stvarima".

"Ovde se očigledno radi o samoj suštini stvari. U Litanijama se kaže kako je Devica - Vaza u kojoj je sadržan Duh stvari; *Vas Spirituale*. Etteila kaže: "U visini grudi Mudraca, na stolu, nalazi se s jedne strane knjiga ili niz zlatnih stranica ili ploča (knjiga Totova), a s druge strane vaza puna

nebesko-astralne tečnosti, koja se sastoji od jednog dela divljeg meda, jednog dela zemaljske vode i jednog dela nebeske vode... Tajna se, tako, nalazi u vazi".

"Tu se devicu (*virgo singularis*, kako je crkva izričito naziva), osim toga, slavi imenima koja sasvim jasno označavaju njeno pozitivno poreklo. Ne naziva li se ona isto tako i Palmom Strpljenja (*Palma patientiae*); Ljiljanom među trnjem (*Lilium inter spinas*); Samsonovim simboličkim Medom; Giodenovim runom; mističnom Ružom; Vratima Raja; Zlatnom kućom itd".

"U istim tim tekstovima Mariju takođe nazivaju i Središtem Mudrosti, drugim rečima predmetom hermetičke nauke o univerzalnoj mudrosti. U simbolizmu planetarnih metala ona predstavlja Mesec koji prima zrake Sunca i tajno ih čuva u nedrima. Ona je spremište pasivne materije koju će solarni duh oživeti. Marija, Devica i majka tako predstavlja oblik; Helije, Sunce, Bog Otac simbolizira temeljni duh. Sjedinjenjem ova dva načela nastaje živa materija, izložena nepostojanostima usled zakona promene i napretka. Tako je Isus, inkarnirani duh, vatra, utelovljena u sljedećem: I REČ BI UČINJENA TELOM I ŽIVI MEĐU NAMA".

"S druge strane, Biblija kaže kako je Marija, majka Isusova poticala od Jišaja. U hebrejskom "jiš" znači vatra, Božanstvo Sunca. Poticati od Jišaja stoga znači pripadati rasi sunca, vatre. Budući da materija, kao što smo upravo videli, potiče od solarne vatre, tako nam se i samo ime Isus pokazuje u svom izvornom i nebeskom sjaju: vatra, sunce, Bog.

I na kraju, u Ave regina, Devicu pravilno nazivaju korenom (*salve radix*) ne bi li pokazali kako ona predstavlja temeljno načelo i početak svih stvari. "Zdravo korenu iz kojeg je Svetlost obasjala svet".

"Na razmišljanje nas navodi izraženi bareljef koji pozdravlja posetioca pod nadsvođenim prostorom ispred portala bazilike. Hermetička filozofija, drevna spagirična umetnost, iskazuje mu dobrodošlicu u gotičku crkvu, taj alhemijski hram *par excellence*. Jer cela je katedrala samo tihi oslikani

svedok drevne Hermesove nauke, a čak je uspela sačuvati i jednoga od svojih drevnih graditelja. Notre-Dame je zaista sačuvala svoga alhemičara.

Ukoliko se, podstaknuti znatiželjom ili jednostavno željni osmišljavanja svoje letnje šetnje, popnete uz spiralne stepenice što vode u više delove građevine, polagano kročite tim putem, izdubljenim poput kanala na vrhu druge galerije. Kada se približite glavnoj osi ove veličanstvene građevine, na unutarnjem uglu severnog tornja, opazićete, usred povorke čudovišta, veliki i upadljiv kameni reljef starca. To je on, alhemičar katedrale Notre-Dame".

"Na glavi mu je frigijska kapa, atribut Adepta, nemarno položena na njegovoj dugoj, kovrdžavoj kosi; učenjak je, odeven u radnu pelerinu, jednom rukom oslonjen o balustradu, a drugom gladi svoju gustu, svilenu bradu. On ne meditira, on promatra. Pogled mu je ukočen, a izraz mu je neobično pronicljiv. Celokupni položaj tela mudraca odaje izuzetne osećaje. Nagib njegovih ramena, glava i prsa pognuta prema napred, zaista odaju silno iznenađenje. Ta kamena ruka kao da zaista postaje živom. Je li to varka? Pomislili biste, vidim kako je zadrhtala..."

"Kakav veličanstven lik, taj stari majstor! On pažljivo i s puno gorljivosti proučava i istražuje evoluciju života minerala i na kraju zadivljeno razmišlja o čudu koje mu je jedino njegova vera omogućila spoznati..."

Br. Slobodan Škrbić, 33°, 90°, 97°, Or. Novi Sad (tekst i ilustracije)

Slobodan Škrbić

BRATSTVO SVETLOSTI I MESTA MOĆI EVROPE

(sa predgovorom Br. Tau Qadosh i Br. Bojana Timotijevića)

Edicija "Masonerija u Srbiji", kolo III, knjiga 10, 2017

Knjiga (166 strana) je objavljena u 2 verzije: kao limitirano i numerisano izdanje u koloru, sa zlatnim slovima ručno ispisanim imenom Brata koji je imao sreću da se domogne ovog rariteta, u svega 27 primeraka; i kao "obično" izdanje, koje se i dalje može poručiti po ceni od **800 dinara**, na advokatrogosic@gmail.com, preko sajta www.slobodnozidarstvo.org ili porukom preko FB stranice izdavača Branka Rogošića.

Dva značajna događaja u "srpskoj Atini"

Masonska tribina i izložba u Novom Sadu

*Slobodni Zidari ne izlaze baš tako često u javnost, ali kalendarski početak proleća je u Novom Sadu u razmaku od samo dve nedelje najavio dva takva događaja. Prvi je bila tribina "**Masonski uticaj – mit ili stvarnost**" koja je 23. marta u novosadskom Kulturnom centru ugostila predstavnika Velikog Orijenta Francuske (VOF), a drugi je najavljena izložba "**Slobodno zidarstvo u Srbiji 1785 – 2017**" koju su najavili Regularna Velika Loža Srbije (RVLS) i Galerija Matice srpske za 5. april 2018.*

Pomenuta tribina održana je u dupke punoj sali KCNS, u okviru programa Zelena debata, koji je definisan kao dijalog i forma susretanja stručne i upućene laičke javnosti, institucionalnih i vaninstitucionalnih zainteresovanih strana na teme iz oblasti kulture urbanog življenja. Prethodne debate, njih već 21, bavile su se najrazličitijim gradskim i malo manje gradskim temama, počev od problema napuštenih pasa na ulici, preko priče o gradskim plažama i parkovima, pa sve do istorijsko-političkih kontroverzi kakva je recimo bila tribina o Josipu Brozu Titu na kojoj je bila gošća i sestričina Jovanke Broz.

Ovog puta, kako je već rečeno, tema je bila "Masonski uticaj – mit ili stvarnost" i na njoj su govorili **Pjer Manjo-Soke**, u Francuskoj član u Savetu Reda, najvišeg tela Velikog Orijenta Francuske (*to je faktički Vrhovni Savet Škotskog Reda, sa drugačijim imenom – prim.ur.*), koji je nastupio umesto Theri Žervea koji nije uspeo da stigne iz Francuske zbog vremenskih prilika na pariskom aerodromu, te **prof. dr Žolt Lazar**, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu.

Tribine "Zelene debate" su koncipirane na način da Danilo Koprivica, njihov moderator, veoma čvrsto drži u svojim rukama koncept i tok razgovora, tako je i ovog puta veoma jasno ocrtao okvire u kojima će se razgovor voditi, odnosno da se neće uopšte baviti imenima i time da li je

neko mason, ili nije, sem ako se taj neko sam nije tako deklariseo. Zatim je prezentovan kratak promotivan film o VOF, nakon čega je reč data gostu iz Francuske koji je svoju priču počeo time da Slobodni Zidari svoju gradnju sprovode u cilju ostvarivanja opšteg prosperiteta društva ali i pronalaženjem načina kako bi se čovečanstvo učinilo srećnijim, a svet boljim mestom za život. To je ilustrovao primerima počev od 18. veka kada je Napoleon I ponovo uveo ropstvo i kada su se Braća okupila kako bi našla način da ropstvo ponovo ukinu što se i desilo nakon nekih 50 godina, a zatim je dao i primere borbe za ženska prava, situaciju iz rata kada su nacisti zabranili Masoneriju, te posle zalaganje za pomoć ratnoj siročadi, kao i priču o Nilu Armstrongu, astronautu - Masonu. Uvaženi gost iz Francuske, Br. Manjo-Soke, je pojasnio da se Slobodni Zidari trude da se Masoni ne bave direktno politikom, već da moralno uzdignu društvo.

Prof. dr Žolt Lazar¹ (*Lázár Zsolt*, rođen 1961. u Novom Sadu, od 2017. redovni profesor sociologije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu) se više bavio time šta Masonerija nije, distancirajući je od anti-masonske propagande i ideje o Masoneriji kao zavereničkoj organizaciji, praveći tu razliku između recimo Masona i karbonara, naglasivši da Masoni ne smeju da učestvuju u prevratima, ali da to ne znači da se oni ne bore protiv nehumanih sistema vladavine. Profesor je inače autor veoma dobre knjige "Nastanak masonerije"², u kojoj obrađuje strukturu francuske Masonerije

¹ Prof. Lazar je već više od 2 decenije prisutan kao jedan od retkih istraživača koji maonstvu prilazi na naučan način, pritom dolazeći a "promasonskih" pozicija. Objavio je više primećenih članaka, i to:

- Lazar, Žolt - Masoni i templari: osvrt na knjige Rođeni u krvi - izgubljene tajne masonerije Džona Robinsona (Beograd, 1995.) i Hram i loža Majkla Bejdženta i Ričarda Lija (Beograd, 1995.), u "Zborniku Matice srpske za društvene nauke", sv. 99 (1995), str. 206-208 (Matica srpska, Novi Sad, 1995)
- Lazar, Žolt - "Rozenkrojcerska epizoda" Rene Dekarta, u časopisu "Theoria", god. XXXIX, br. 4 (1996), str. 173-182 (Filozofsko društvo Srbije, Beograd, 1996)
- Lazar, Žolt - Slobodni zidari i nacionalni identitet u teoriji zavere, u zborniku "Srbija i Evropa: evropski kulturni identiteti i nacionalni identiteti evropskih naroda - položaj i perspektive srpskog kulturnog identiteta u evropskoj kulturi", str. 175-187 (Dom kulture "Studentski grad", Beograd, 1996)
- Lazar, Žolt - Slobodno zidarstvo kao činilac oblikovanja građanskog društva = Freemasonry as a Factor of Formation of Civil Society, u časopisu "Sociologija", god. XLIV, br. 3 (2002), str. 213-221 (Sociološko udruženje Srbije, Beograd, 2002)
- Lazar, Žolt - Tajna društva, u zborniku "Godišnjak Filozofskog fakulteta - Annual review of the Faculty of Philosophy", knj. 28 (2000), str. 341-350 (Filozofski fakultet, Novi Sad, 2000)
- Lazar, Žolt - Uloga masonerije u stvaranju evropskog političkog prostora, u časopisu "Srpska politička misao", god. II, br. 2/3 (1995), str. 133-152 (Institut za političke studije, Beograd, 1995)

² Reč je o magistarskoj tezi, odbranjenoj 1997. na FPN u Beogradu, koja je kasnije sa malo izmena objavljena i kao knjiga, koja je doživela 2 izdanja, a u pripremi je i treće: Lazar, Žolt - Uticaj kulturnih i političkih činilaca na nastanak masonerije, magistarski rad (Fakultet političkih

pre i posle Francuske revolucije, izvodeći zaključak da Masonerija ne samo da nije izvela revoluciju nego je nije ni podržala što je i napomenuo na tribini. Ali taj diskretno disonantni ton između jednog opšteg pristupa koji je u osnovi nepolemičan i ne otvara pitanja u kojem se predstavljao Veliki Orijent, te pristupa profesora koji je bio analitičniji i naučno konkretniji, nije van toga provejavao tribinom i sve se svelo na jednu prilično opštu prezentaciju Slobodnog Zidarstva.

Ono što je bilo iznenađujuće je struktura publike, gde je u prvim redovima bilo najviše Slobodnih Zidara, uključujući i članove Velikog Orijenta koji su došli iz Francuske, te pripadnika većine ostalih srpskih obedijencija, ali su ostali redovi bili popunjeni dobrim delom mladim ljudima i to preovlađujuće devojkama. Pitanje je - ako bi sabrali članice mešovitih i ženskih loža u Srbiji, da li bi možda broj prisutnih žena u sali bio blizu tog broja? Ako uzmemo u obzir da u društvu postoji percepcija Masonerije kao muškog kluba prilično je iznenađujuće, ali i ohrabrujuće, interesovanje tolikog broja žena, a posebno mlađih devojaka, za ovu temu.

nauka, Beograd, 1997); Lazar, Žolt - Nastanak masonerije: uticaj kulturnih i političkih činilaca na pojavu modernog slobodnog zidarstva (Visio Mundi Academic Pres, Novi Sad, 2002); Lazar, Žolt - Nastanak masonerije: uticaj kulturnih i političkih činilaca na pojavu modernog slobodnog zidarstva (Mediterran publishing, Novi Sad, 2009).

Regularna Velika Loža Srbije i Galerija Matice srpske u Novom Sadu organizuju izložbu "Slobodno zidarstvo u Srbiji 1785 – 2017" koja će biti svečano otvorena u četvrtak 05. aprila 2018. godine u 20 časova. Na otvaranju izložbe će govoriti Dr Tijana Palkovljević Bugarski – upravnik Galerije Matice srpske, masonolog **Josip Šosberger** – RVLS i Dr I. Miškić.

Pošto ovaj broj Akacije izlazi pre otvaranja izložbe, neki bliži izveštaj ne možemo dati, ali imajući u vidu ozbiljnost sa kojom RVLS već godinama pristupa organizaciji ovakvih izložbi, kao i bogat izložbeni fond i odličnu koncepciju, možemo pozvati zainteresovane, a posebno novosadske Masone, da posete ovu važnu izložbu.

Između izlaganja predavača i pitanja publike, predstavljeni su rezultati ankete po kojoj je mišljenje o Masoneriji i njenom uticaju bolje među starijom populacijom nego među mladima. Tokom postavljanja pitanja, zanimljivo je da niko od pomenutih ženskih i generalno mlađih osoba nije postavio ni jedno pitanje. Prvo pitanje se odnosilo na odnos Masonerije prema religiji, što je veoma zanimljivo ako uzmemo u obzir da se za VOF van njegovih redova obično smatra da je to ateistička obedijencija koja dozvoljava da članovi ne budu vernici i da se zaklinju na "Beloj knjizi". Odgovor zapravo i nije bio previše detaljan, pošto i dalje nije jasan stav Velikog Orijenta po tom pitanju, sem da su "ljudima dali slobodu izbora". Profesor Lazar je, pak, dao tumačenje da je to bio uvod - ne u ateizam, nego u agnosticizam.

Budući da pozicija vašeg izveštača sa ovog događanja nije pozicija ni VOF, kao ni deklarirano ne-ezoteričnih obedijencija poput UGLE, ta da takva drugačija pozicija rađa interes za stav o okretanju nekih francuskih Masona (uzrokovan situacijom nakon papskih bula protiv Masonerije kojima su Masoni izbačeni iz crkve) ka francuskoj gnostičkoj crkvi, kako bi imali nekakvu religijsku potporu. Taj odnos je postao u nekim masonskim obedijencijama maltene i formalizovan, tako da je diskusija na temu odnosa Masonerije i religije/a, zapravo mnogo dublje prirode. Takođe, nije se ušlo ni dublje u obrazloženje razloga zašto je VOF prihvatio i žene u svojim redovima, tj. na koji to način objašnjavaju i opravdavaju. Da ne bude zabune, potpisnik ovih redova je za involviranje žena u Slobodno Zidarstvo, ali je i za jasno definisanje na osnovu kojih principa i zašto bi se to uradilo. Doduše, sam tok postavljanja pitanja nije ni vodio takvoj diskusiji nego je bio okrenut baš ka onome što

je tribina pokušala da ima kao temu, a to su bila pitanja "šta su Masoni uradili za Srbiju tokom devedesetih", "da li su Masoni izveli februarsku revoluciju u Rusiji" i "da li je Josip Broz Tito bio Mason". Kako je priča otišla u tom smeru, tako su se posle tribine i skoro svi razišli bez puno zadržavanja. A ono što je bilo simptomatično je to da je delovalo da se odlazi u grupama, kao da su pripadnici različitih obedijencija odlazili u svojim grupama, bez da je bilo međusobnog mešanja i pozdravljanja nakon tribine. Negde deluje kao da je to slika današnjeg zidarstva u Srbiji zbog čega i ne čude prezentovani rezultati ankete o odnosu srpskog građanstva prema Slobodnom Zidarstvu.

Na kraju izveštaja ćemo napomenuti da je na tribini predstavljen i koncept "Savesti", tj. iznošenja stavova o nekim društvenim pitanjima, kao jedan od načina na koji VOF deluje u društvu. Reč je o zanimljivoj i prihvatljivoj strategiji, koja se nužno i ne mora kositi sa drevnim slobodnozidarskim pravilima nemešanja u politička pitanja, no na žalost tribina je bila prekratka i ostali smo uskraćeni za detaljnija objašnjenja i ilustracije ove zanimljive teme.

Br.: Tau Zostrijan, 33°, 90°, 95°, Or. Novi Sad

Prilozi rekonstrukciji istorije Slobodnog Zidarstva na ex-YU teritoriji

Novopronađene lože u Hrvatskoj

Od sada je hrvatska i jugoslovenska istorija Slobodnog Zidarstva bogatija za 4 lože koje su pre 120 godina radile u Rijeci, Puli, Rovinju i Malom Lošinj.

Za razliku od drugih zemalja gde su masonske arhive sačuvane, ili gde je bar postojala ozbiljna publicistička delatnost, pa su se informacije o radu slobodnozidarskih Loža sačuvale kroz objavljene tekstove, situacija na ex-YU prostoru je drastično drugačija. Još uvek ne znamo mnogo toga bitnog u vezi gradnje naše Braće iz prošlosti. Ne znamo čak ni koje su sve lože postojale na teritoriji bivše Jugoslavije. Uprkos opsežnom i dugogodišnjem radu Zorana Nenezića i Ivana Mužića, pionira masonologije i masonske publicistike na našim prostorima, činjenice o postojanju brojnih loža su im ostale nepoznate do današnjih dana.

Prošlo je 4 godine od izlaska knjiga Josipa Šosbergera¹ i Karla Hamedera² u kojima su objavljeni "pronalasci" masonskih Venčića na tlu Vojvodine³. Tako smo se upoznali sa radom i članstvom venčića "**Lajos Kossuth**" Or. Subotica (1899-1902), "**Világ**" (Svet) Or. Zrenjanin (1911-1914), "**Órtúz**" (Stražarska vatra), Or. Bačka Palanka (1911-1915), "**Elet**" (Život) Or. Bela crkva (1912-1914, 1918), "**Rendületlenül**" (Nepokolebljivo), Or. Novi Sad (1913-1915). Zatim sam ja u svojoj prvom masonskoj knjizi otkrio da se prva loža na teritoriji Srbije zvala "**Bajram beg**", što je do tada bilo nepoznato, te se ista vodila kao "neimenovana Mustafa-pašina loža"⁴. Sve ovo je ukazivalo da posao na "rekonstruisanju" ovdašnje

¹ Šosberger, Josip - Masoni u Vojvodini 1785-1940 (Merkur Impex, Novi Sad, 2014)

² Hameder, Karlo - Somborski sinovi udovice: kratak istorijat SZ (aut. izdanje, Sombor, 2014)

³ Ova dva autora su pored pomenutih knjiga, neke od informacija objavili i u masonskoj i profanoj štampi.

⁴ Rogošić, Branko - Prva masonska loža u Srbiji "Bajram Beg" (Mas. u Srbiji, Bgd, 2016)

masonske istorije nije ni blizu kraja, što je sa jedne strane – frustrirajuće, ali sa druge i veoma inspirativno.

Mali Lošinj, iz doba kada je u njemu radila Loža "I figli d'Italia" (Sinovi Italije)

LUSINPICCOLO: PARTICOLARE DELLA CITTÀ, COL DUOMO

Pre oko godinu dana, listajući hrvatsku, austrijsku, nemačku i drugu štampu od pre 100 i više godina, u potrazi za podacima vezanim za srpsku Masoneriju, naleteo sam na izuzetno važan podatak o postojanju nekoliko masonski loža na teritoriji današnje Hrvatske o kojima se do dana nije znalo baš ništa!

Pored pomenutog i nezaobilaznog Mužića, hrvatsko masonsko izdavaštvo se može podičiti trilogijom **Br. Branka Šömena** "Mudrost" – "Snaga" – "Lepota", gde se na preko 2500 stranica detaljno obrađuje istorijat hrvatskog (i ex-YU) masonstva⁵. Vredni i agilni Šömen (r. 1936 u Mariboru, 33 °, kome se zahvaljujemo i na pomoći u vezi gradnje ovog broja "Akacije") je kasno shvatio ko je zaista bio prvi Mason sa naših prostora, tj. da smo godinama "veličali" jednog drugog Gundulića, što sam pojasnio u svojoj trećoj masonskoj knjizi⁶. Naravno, niko ne može sve sam, pa je logično, potrebno i normalno da Braća sa ex-YU prostora dopunjuju jedan drugoga, a sve kako bi se došlo što bliže Istini o stvarnoj istoriji Slobodnog Zidarstva na ovim prostorima, pa ovu konstataciju ne treba shvatiti kao kritiku – već kao ilustraciju svih poteškoća sa kojima se masonolozi suočavaju tokom svojih istraživanja.

O istorijatu hrvatskog masonstva Šömen (u časopisima i knjigama) piše već više od 2 decenije, i njegova prva masonska knjiga "Amen-kamen" će uskoro doživeti i svoje treće hrvatsko izdanje, što je podatak vredan svake pohvale⁷. Ako sve bude išlo po planu, i ako Veliki Neimar Svih Svetova to dozvoli, u skorije vreme će se pojaviti i prvo srpsko izdanje ove poznate masonske knjige, u izdanju nove edicije "Bratski Lanac" čiji ću biti urednik i izdavač. Pomenuću i još jednu značajnu Šömenovu knjigu, koja se na sveobuhvatan način bavi istorijatom slovenačke Masonerije. Reč je o knjizi "Molčeće nevidno bratstvo: protozidarstvo na Slovenskem" (Magnolija, Ljubljana, 2002), koja u "sadejstvu" sa knjigom Dr

⁵ Šömen, Branko - Povijest slobodnog zidarstva u Hrvatskoj: I. Mudrost (Profil, Zagreb, 2012); Povijest slobodnog zidarstva u Hrvatskoj: II. Snaga (Profil, Zagreb, 2014); Povijest slobodnog zidarstva u Hrvatskoj: III. Lepota (Hanza media, Zagreb, 2017)

⁶ Rogošić, Branko - Prvi srpski mason grof Gundulić (1711-1774), (Masonerija u Srbiji, Beograd, 2016)

⁷ Šömen, Branko - Amenkamen: slobodnozidarska čitanka (Lumen, Zagreb, 2001); Šömen, Branko - Amenkamen: slobodnozidarska čitanka (Rafinerija ideja, Zagreb, 2015)

Matevža Košira⁸ daje potpun prikaz razvoja Slobodnog Zidarstva na tlu najsevernije ex-YU republike.

Kako je došlo do toga da temeljnom i opširnom Br. Šömenu, koji je koristio masonske arhive, i Mužiću, koji je koristio DB i crkvene arhive, promaknu informacija o postojanju više italijanskih loža na hrvatskom primorju? Razloga je, kao i uvek nekoliko. Prvi je geopolitičke prirode. Nakon Prvog svetskog rata (WWI) ostalo je mnogo nerešenih pitanja između Italije i Kraljevine SHS, koje je najlakše ilustrovati primerima Rijeke i Zadra. "Riječko pitanje" postaje međunarodni problem, pa se prvo – na osnovu Rapalskog sporazuma, 1920. godine uspostavlja Slobodna Država Rijeka - Stato Libero di Fiume, zatim fašisti izvode državni udar i konačno se 1924. godine Rijeka Rimskim ugovorom priključuje Italiji. Rijeka tek 1947. - 2 godine nakon završetka Drugog svetskog rata (WWII) biva prisajedinjena Jugoslaviji. Zadar je nakon sloma Austro-Ugarske nakon WWI, pomenutim Rapalskim ugovorom od 12.11.1920, pripojen Italiji, kao enklava u centralnoj Dalmaciji, da bi od 1921. bio "slobodna luka" pod italijanskom upravom. U ovakvom statusu

⁸ Košir, Matevž - Zgodovina prostozidarstva na Slovenskem (Zal. Modrijan, Ljubljana, 2015)

Zadar je bio sve do 1945. godine. O poziciji Gorice i Trsta, te gotovo fanatičnoj želji (parola "Trst je naš") Jugoslovena da ih vide u okviru FNRJ se dovoljno zna. Pojava fašizma koji je bio posebno "alergičan" na Slobodno Zidarstvo, kao i političke borbe italijanskih i hrvatskih partija takođe nisu pogodovale čuvanju i objavljivanju podataka o radu masonskih loža. Kada na to dodamo i konstantno i jako **anti-masonsko delovanje katoličke crkve**, postaje jasno da društvene okolnosti nikako nisu pogodovale objavljivanju podataka o radu Masonerije.

Novine "Naša sloga" od 5. novembra 1896. u kojima je objavljen članak "Slobodno zidarstvo ili framanostvo u našem primorju".

Drugi objektivan razlog nalazimo u stanju u italijanskoj Masoneriji, koja je (pored austro-ugarske) rukovodila radom loža u hrvatskom primorju. Naime, danas u Italiji postoji 50-ak velikih loža, a situacija je bila podjednako nesređena i turbulentna i tokom skoro celog 19. i 20. veka. Fašistički progoni, spaljivanje arhiva, zabrana Masonerije i povlačenje Braće u tešku ilegalu takođe su doprineli da se informacije o postojanju loža na severnom Jadranu prvo zaborave, a potom i sasvim izgube.

Treći razlog je subjektivne priloge, i tiče se nas samih. Srpski i hrvatski Masoni su nakon WWI bili "gorljivi Jugosloveni" (makar prvih 10-ak godina nakon završetka rata) i u velikoj meri ostrašćeni prema Austro-Ugarskoj i Italiji, i veoma neskloni zvaničnom pominjanju njihovih loža na teritoriji novonaslate Kraljevine SHS. Tome možemo "zahvaliti" da se na hiljadama stranica "Neimara" i "Šestara" ne pomenu nijednom "mađarski" venčici iz Vojvodine. Takođe, i onda prisutno pitanje regularnosti i unutrašnjih raskola je dovelo da zagrebački "Šestar" ne pominje rad "šizmatične" Velike Simboličke Lože "Libertas", zbog čega su današnje generacije uskraćene za mnoge bitne informacije. Kada su takav tretman imala dojučerašnja Braća koja su odlučila da gradnju nastave pod drugim "krovom", kakav tretman s emogao očekivati prema ložama na primorju – koje su em bile "tlijanaške", tj. iredentističke, em su pripadale neregularnim masonskim organizacijama. Ovom subjektivnom faktoru treba dodati i nedovoljno angažovanje ondašnjih, ali i današnjih masonskih istraživača i masonologa, koji se uglavnom pouzdaju u Neneziceve i Mužiceve radove, bez naročite želje da sve provere i pronađu nove informacije koje su sve dostupnije u eri digitalizacije arhiva i biblioteka.

I posle ovako opširnog uvoda postaje jasnije zašto su ove 4 lože ostale skrivene do današnjih dana, pa ih tek sada možemo upisati na listu masonskih loža koje su radile na teritoriji današnje Hrvatske. Pre no što ih pomenemo, evo i male analize izvora. Članak je objavljen u novinama "Naša sloga", prvim novinama na hrvatskom jeziku u Istri. Izlazile su od 1875-1899 u Trstu, a zatim od 1900-1915 u Puli, pod rukovodstvom i uredništvom katoličkog sveštenstva, u tiražu od 500 – 1500 primeraka. Krajem 19. veka novine su često, pogađate – u veoma negativnom kontekstu, pisale o "framasonima",

o čemu svedoče i sami naslovi članka: "Židovi i framasuni u crkvi,"⁹; "Židovi i slobodni zidari, uzgojitelji talijanskoga svećenstva u našem Primorju!"¹⁰ i sl. Znači, reč je novinama koje sigurno nisu imale razloga da izmišljaju nepostojeće lože, pa ih kao izvor moramo smatrati maksimalno relevantnim i pouzdanim.

Slobodno zidarstvo ili framasonstvo u našem Primorju. Nedavno je napisao „*Agrarmer Tagblatt*“ zanimiv članak o slobodnom zidarstvu u naših stranah, u kojem pripovieda medju ostalim kako se je kod odkrića Danteova spomenika u Trientu pokazalo, da je iredentizam i framasonstvo jedno te isto, dva identična pojma, koja idu za jednim te istim ciljem. Glasom njeke izprave, što ju je sastavio bio prijašnji veliki meštar Lemni, u Primorju postoje ove lože: U *Trstu* Luciferova loža „Baldo Lupatino“; židovska loža br. 352; tajne simboličke lože „Oberdank“ i „Patria è Libertà“. — U *Ogleju* (Akvileja) židovska loža br. 241. — Na *Rieci* tajna simbolička loža „Sempre avanti!“ — U *Gorici* tajna simbolička loža „Fedele fratellanza“. U *Malom Lošinju* tajna simbolička loža „I figli d' Italia“. — U *Puli* tajna simbolička loža „Gli ultori dei martiri“ (osvetnici mučenika). — *Rovinju* tajna simbolička loža „Chi dura, vince“. — Ove lože, kojima već imena kazuju cieli program, podređjene su triologičkoj pokrajini milanskoj pod posebnim imenom „Circolo d' Istria“.

Iredentizam dakle i framasonstvo je jedno, što se je pokazalo kod odkrića spomenika Danteu u Trentu, koje odkriće su tršćanski talijanski tobož *katolički* listovi hvalili i slavili. Te listove pišu i uređuju kojekakvi monsignori i rimski doktori. Jesu li oni toli kratkovidni ili su

Članak u kome se pominju 4 do danas nepoznate lože.

⁹ Anonym - Židovi i framasuni u crkvi, u novinama "Naša sloga", god. XXIX, br. 33, od 01.09.1898, str. 2 (Mate Mandić, Trst, 1898)

¹⁰ Anonym - Židovi i slobodni zidari, uzgojitelji talijanskoga svećenstva u našem Primorju!, u novinama "Naša sloga", god. XXXIV, br. 34, od 20.08.1903, str. 1 (Josip Hain, Pula, 1903)

Informacije koje nadopunjuju istoriju hrvatskog i jugoslovenskog Masonstva nalazimo u tekstu pod naslovom "**Slobodno zidarstvo ili framasonstvo u našem primorju**"¹¹ objavljenom 5. novembra 1896. tj. pre 122 godine, i koga objavljujemo ovde u fototipskom obliku. Vidimo da dobro obavešteni izvor pored masonskih loža u Trstu, Gorici i Akvileji (koje se nalaze na teritoriji današnje Italije, pa nisu od značaja za ovo istraživanje), kao i jevrejskih B'nai B'rith loža, pominje da je u Rijeci postojala masonska loža "**Sempre avanti**" (Uvek napred), u Malom Lošinjju "**I figli d'Italia**" (Sinovi Italije), u Puli "**Gli ultori dei martiri**" (Poslednji mučenici, što mislim da je primereniji prevod nego - Osvetnici mučenika, kako je navedeno u članku – prim. B.R.) i u Rovinju loža "**Chi dura, vince**" (Istrajni pobeđuju). Navodi se i da je reč o "simboličkim" ložama, tj. onim koje su radile na prva tri stepena, što dodatno govori o upućenosti anonimnog pisca ovog članka. Moramo se složiti sa autorom da se već iz imena loža jasno vidi njihova politička orijentacija i neskriveni rad na prisajedinjenju severnog Jadrana Italiji. No bilo kako bilo, čini se da sa velikom izvesnošću možemo prihvatiti njihovo postojanje, čime već dovoljno bogata istorija hrvatske Masonerije postaje dodatno bogatija za ove 4 novopronađene lože. Još je bitnije što su još tri grada (Mali Lošinj, Rovinj i Pula) upisani na "masonsku kartu" Hrvatske, s obzirom da u njima ranije nisu postojale slobodnozidarske lože. O njihovom radu nisam mogao da pronađem nikakav dodatni podatak, ali su nam makar poznata njihova imena i period delovanja (kraj 19. veka), što će nekim budućim masonolozima predstavljati solidnu startnu poziciju za dalja istraživanja.

I ovaj skromni "pronalazak" mora predstavljati podstrek istraživačima Slobodnog Zidarstva na našim prostorima, jer svedoči da i dalje mnogo, mnogo toga ne znamo. Eto, ovih dana sam pronašao i 10-ak masonskih knjiga objavljenih u periodu 1911-1929 na ex-YU teritoriji za koje se do danas nije znalo, ali to će biti tema jednog drugog članka...

Br. Branko Rogošić, Or. Beograd

¹¹ Anonym - Slobodno zidarstvo ili framasonstvo u našem primorju, u novinama "Naša sloga", god. XXVII, br. 45, od. 05.11.1896, str. 3 (Mate Mandić, Trst, 1896)

Goran Ivanković, kanadski Mason srpskog porekla analizira najpoznatiju masonsku legendu iz jednog neuobičajnog ugla. Prenosimo deo studije iz knjige "Masonske legende".

Legenda o Hiramu Abifu

Lepota, sadržajnost, mistika i metafizička simbolika masonskih legendi su najčešće osnovni inicijalni uzrok interesovanja profanih pojedinaca za Kraljevsku Umetnost. Masonerija, koja ne trpi nikakav dogmatizam, pa ni onaj vezan za tumačenja slobodnozidarskih simbola i legendi, ostavlja veliki prostor masonozidarskim istraživanjima i različita tumačenja. Masonske legende, pored toga što sadrže osnovne etičke i filozofske masonske principe, predstavljaju i skrivenu riznicu podataka o nastanku ovog "društva sa tajnama", koju je Ivanković otkrio i čitaocima prezentovao svoje, po mnogo čemu jedinstveno tumačenje pojava i događaja iz daleke, ali i bliske prošlosti. Kao Srbin, poseban akcenat je stavio na povezivanje ovih tumačenja sa ličnostima, mestima i događajima iz Srbije.

Mistična legenda o Hiramu Abifu je sastavni deo uzdizanja slobodnog zidara na majstorski stepen i sadrži ključne motive slobodnozidarske ideologije. Interesantno je da se masonska legenda ne podudara sa biblijskom pričom o Hiramu Abifu. U skladu sa Biblijom, legenda smatra da je Hiram Abif bio sin udovice iz plemena Naftali, da je bio majstor zanata iz Tira, koji je izlio iz bronze sve od metala za potrebe Hrama, a poseban naglasak je stavljen na dva stuba - Jakin i Boaz. Bez ikakvog utemeljenja u Bibliji, ili apokrifnim spisima, masonska legenda je bazirana na ubistvu Hiram Abifa koga ubija grupa pomoćnika operativnih zidara pred sam završetak izgradnje hrama. Problem nastaje jer i sama Biblija ima dve priče o zidanju hrama. Po jednoj, Hiram Abif biva pozvan od kralja Solomona da izradi za hram sve potrebno od metala, i on to po dogovoru čini¹. Po drugoj priči, kralj Solomon se obraća kralju

¹ Prva knjiga o carevima (7: 13,14): "I posla car Solomon i pozva Hiram iz Tira. A on beše sin jedne udovice od plemena Neftalimova, a otac mu beše iz Tira, umetnik bronzarski, vrlo vešt i razuman, te umeše svašta graditi od bronze, on došav caru Solomonu izradi mu sav posao".

Br. Goran je Svetlost ugledao 2006. u "Capilano Lodge #164. Masonski put je nastao u AASR (32°), višim York stepenima (Starešina RA kaptela "North Vancouver King Solomon Chapter #16"; član "Composite Chapter #24 British Columbia"; član Cryptic Rite "Zaphon Council #8 North Vancouver" i Vitez Templar "Columbia Preceptory #34 North Vancouver"), kao i drugim masonskim redovima ("Order of the Secret Monitor of Canada", Allied Masonic Degrees of Canada "Dogwood Council #171", "York Rite College #44" i "Royal Ark Mariner Masons").

Tirskom Hiramu i on mu šalje adekvatnog umetnika (Hirama Abifa) da uradi sav posao, sa tim da je u ovoj verziji Hiram Abif majstor ne samo u obradi metala, već i kamena, drveta, platna... a u stanju je da osmisli i ostvari sve što kralju Solomonu padne na pamet². Po prvoj priči Hiram Abif je pozvan na kraju radova da ukrasi hram, a po drugoj je pozvan na početku radova i nije najjasnije u čemu se striktno sastojao njegov posao.

Proučavajući poglavlje treće i četvrto "druge knjige dnevnika" pod naslovom "Izvođenje radova" stiče se opravdan utisak da je poglavlje treće posvećeno kralju Solomonu kao graditelju, a poglavlje četvrto Hiramu Abifu i izradi svega od metala (pretežno bronze) za potrebe hrama. Obe priče se poklapaju u delu gde se opisuje šta je sve Hiram Abif napravio od metala za hram i logično je pretpostaviti da je za to trebalo nekoliko godina i da je Hiram Abif bio posvećen samo tome i nikakvim drugim radovima.

Postavlja se pitanje, **ko** je bio odgovoran za izgradnju hrama i Biblija

daje interesantne odgovore na to pitanje. Za svu izgradnju odgovoran je prvenstveno kralj Solomon, a njegov odabrani nadzornik nad radnicima je bio Adoniram³. Arhitekta ili glavni projektant nigde nije naveden. Stiče se utisak da je sam kralj Solomon bio **glavni arhitekta**. Ideju o gradnji Hrama pripisujemo Solomonovom ocu, kralju Davidu, ali pošto je

² Druga knjiga Dnevnika (2: 13, 14): "Šaljem ti, dakle, čoveka vešta i razumna, Hirama Aviva, sina jedne žene između kćeri Danovih, kome je otac bio Tirac. On ume raditi od zlata i od srebra, od bronze, od gvožđa, od kamena i od drveta, od skerleta, od porfire i od tankog platna i od crvca, i rezati svašta, i izmisliti svašta vešto što mu se da, neka radi s tvojim majstorima i s majstorima gospodara moga Davida oca tvoga".

³ Prva knjiga o carevima (5: 13,14): "I odredi Solomon ljude iz svega Izraelija, i bi određenih trideset hiljada ljudi. I slaše ih na Livan po deset hiljada svakog meseca naizmenice, jedan mesec behu na Livanu, a dva meseca kod kuće svojih. A Adoniram beše nad svim radnicima".

konstantno bio zaokupljen ratovima i "ruke su mu bile okrvavljene" - njegov san o hramu je ostvario njegov naslednik - Solomon⁴.

Gospod je objavio Davidu da će njegov sin Solomon izgraditi hram. David je izvršio sve pripreme za gradnju hrama i prikupio neophodan materijal i radnike potrebne za pripremu materijala⁵, a sve to da bi obezbedio mladom Solomonu, koji je u to doba još uvek bio dete, uspešnu izgradnju hrama⁶. Lično mislim da je veliki deo tih pripremnih radova bila priprema samog Solomona za dužnost koja ga čeka. Mislim da je Solomon obučavan, odnosno školovan da može projektovati budući hram. Pretpostavljam da je Solomon kao dete pokazivao kvalitete koje drugi stariji Davidovi sinovi nisu imali i da su te vrline i sposobnosti prepoznate od visokog sveštenstva misterije Velikog Arhitekta Univerzuma ili Svete Trojice i da je Solomon iniciran u te misterije što mu je omogućilo da primi potrebna

⁴ Prva knjiga dnevnika (22: 7,8,9,10): "I reče David Solomonu: Sine! Bio sam naumio da sazidam dom imenu Gospoda Boga svoga. Ali mi dođe reč Gospodnja govoreći: Mnogo si krvi prolio i velike si ratove vodio, nećeš ti sazidati doma imenu mome, jer si mnogo krvi prolio na zemlju preda mnom. Evo rodiće ti se sin, on će biti miran čovek i smirit ću ga od svih neprijatelja njegovih unaokolo, zato će mu biti ime Solomon, i mir i pokoj daću Izrailju za njegova vremena. On će sazidati dom imenu mome imenu mome, i on će mi biti sin, a ja njemu otac, i utvrdit ću presto carstva njegova nad Izrailjem dovek".

⁵ Prva knjiga dnevnika (22: 2,3,4): "I zapovedi David da se skupe stranci koji behu u zemlji Izrailjevoj, i odredi kamenoresce da tešu kamen da se gradi dom Božji. I gvožđa mnogo za kline na krila vratima i na sastavke pripremi David, i bronzé mnogo bez mere. I drva kedrovih bez broja, jer dovožahu Sidonci i Tirci mnogo drva kedrovih Davidu".

⁶ Prva knjiga dnevnika (22: 5): "Jer David govoraše: Solomon je sin moj dete mlado, a dom koji treba zidati Gospodu treba da bude vrlo velik za slavu i diku po svim zemljama, zato ću mu pripraviti što treba. I pripravi David mnoštvo pre smrti svoje".

znanja koja su mu omogućila da postane projektant hrama. Kralja Solomona je krasila mudrost, data mu od Boga, da vlada pravedno narodom Izraela.

Starešina masonske lože je simbol mudrosti jer je njegova dužnost da mudročću vlada ložom i bude zaštitnik i kreator harmonije u radu slobodnozidarske radionice. Svaki starešina lože, da bi zaslužio tu časnu dužnost, prolazi kroz sve oficirske pozicije u loži kako bi se obučio i upoznao sa potrebama svih članova. Preko služenja loži kroz oficirske pozicije, starešina stiče neophodno iskustvo i znanje - koji su preduslovi mudrosti neophodne za organizaciju rada i stvaranje i čuvanje harmonije u loži. Isto tako Solomon svojom obukom u misterijama Velikog Arhitekta Univerzuma ili Svete Trojice, stiče neophodno predznanje i iskustvo da zatraži od Boga mudrost⁷ da vlada pravedno svojim narodom. Kad Gospod Bog udovolji⁸ njegovim molbama, on, Solomon tim činom postaje Veliki Majstor misterija Velikog Arhitekta Univerzuma ili Svete Trojice.

⁷ Druga knjiga dnevnika (1: 8,9,10): "A Solomon reče Bogu: Ti si učinio veliku milost Davidu ocu mome i postavio si mene carem na njegovo mesto. Neka dakle, Gospode Bože, bude tvrda reč tvoja, koju si rekao Davidu ocu mome, jer si me postavio carem nad narodom koga ima mnogo kao praha na zemlji. Zato daj mi mudrost i znanje da polazim pred narodom ovim i dolazim, jer ko može suditi narodu tvome tako velikom?"

⁸ Druga knjiga dnevnika (1: 11,12): "Tad reče Bog Solomonu: Budući da ti je to u srcu, a ne išteš bogatstva, blaga ni slave, ni duše neprijatelja svojih, niti išteš duga života, nego išteš mudrosti i znanja da možeš suditi narodu mome, nad kojim te postavih carem, mudrost i znanje daje ti se, a daću ti i bogatstva i slave, kakve nisu imali carevi pre tebe niti će posle tebe imati".

Do ovog momenta možemo naći potvrde za naše mišljenje i u Bibliji i u masonskoj legendi. Po masonskoj legendi kralj Solomon je bio prvi Veliki Majstor slobodnog zidarstva. Problem nastaje u poziciji arhitekta hrama. Po masonskoj legendi **arhitekta hrama** je Hiram Abif, a po Bibliji - Solomon je taj po čijim direktivama se izgrađuje svetište. Zamisao o gradnji i prvobitne dimezije su date pre Solomona i Hiram jer je još David izdao naređenje da se kleše kamen za potrebe hrama, a pošto znamo da je sve kamenje perfektno "pasovalo" i uklapalo se u jednu idealnu građevinu, to stvara zaključak da je Solomon gradio hram po unapred urađenom projektu na unapred određenom mestu⁹.

(prvi deo Legende o Hiramu Abifu. nastavak možete pročitati u knjizi)

Br. Goran Ivanković, 32°, Or. Vankuver, Kanada

Goran Ivanković MASONSKE LEGENDE

Žrtva Hiram Abifa, Templarske misterije, Solomonov Hram
i druga masonska predanja: geneza, analiza i objašnjenja
(sa predgovorom Br. Branka Rogošića)
Edicija "Masonerija u Srbiji", kolo I, knjiga 4, 2016

Knjiga (130 strana) sadrži 6 masonskih legendi: Legendu o Hiramu Abifu; O Hramu kralja Solomona; O četvorici krunisanih mučenika; O Konstantinu Velikom; O templarskim vitezovima i O uticaju jezuita i iluminata na slobodno zidarstvo. Pored ovog, u knjizi se nalaze i Goranove masonske pesme kao i zanimljivi prilozi, od kojih se izdvajaju izvod iz Regius manuskripta i delovi Ustava srpske tajne organizacije "Ujedinjenje ili smrt" (Crna ruka). Knjigu možete poručiti po ceni od **800 dinara**, na advokatrogosic@gmail.com, preko sajta www.slobodnozidarstvo.org ili porukom preko FB stranice Branka Rogošića.

⁹ Druga knjiga dnevnika (3: 1): "I počeo Solomon zidati dom Gospodnji u Jerusalimu na brdu Moriji, koje bi pokazano Davidu ocu njegovom na mestu koje beše pripremio David, na gumnu Ormana Jevusejina".

Istorijat i aktuelna situacija 2018. godine

Slobodno Zidarstvo u Crnoj Gori

Crnogorska masonska zajednica broji oko 200 Masona raspoređenih u 3 masonske grupacije

Slobodno Zidarstvo u teritorijalno najmanjoj ex-YU republici ima tradiciju dužu od 200 godina. 1807. godine u Kotoru, u vreme Ilirskih provincija i francuske vlasti u delovima današnje Slovenije, Hrvatske i Crne Gore, osnovana je loža pod zaštitom Velikog Orijenta Francuske (VOF) sa dugačkim imenom: "Loge de St. Jean sous le titre distinctif des Amis de la victoire" (Jovanovska loža pod posebnim imenom "Prijatelji istine"), koja je u ovdašnjoj masonskoj publicistici poznata pod imenom "**Prijatelji istine**". U ložu je svetlo uneto 1808. godine, i uspešno je radila sve do 1813. godine, sa velikim brojem članova, od kojih je 40-ak bilo "naše gore list" (Bojković, Ivanović, Luković, Lazarović, Tripković, Špadijer...). Prvi masoni sa crnogorskog primorja su čuvena i kontroverzna braća Zanovići, koji su u drugoj polovini 18. veka posećivali masonske Radove širom Evrope, od Poljske do Francuske. Mlađi Zanović – Miroslav (negde i Mojslav), afilovao se i u pomenutu ložu "Prijatelji istine".

Do buđenja masonskog Svetla u Crnoj Gori čekalo se više od jednog veka (do 1926.), kada su devetorica Braće iz dubrovačke lože "**Sloboda**", sa prebivalištem u Kotoru, osnovali venčić, a kasnije i ložu "**Zora**", koja je radila pod zaštitom VLSHS "Jugoslavija". Loža je postojala do samouspavlivanja Masonstva u Jugoslaviji 1940. godine, ali nije ostavila neki značajniji trag.

Sa buđenjem Masonerije u Jugoslaviji 1990. godine, u prvom talasu u Bratstvo ulazi i više Crnogoraca. Među njima je bio i profesor elektro-tehnike Novak Jauković, koji će 1999. postati čak i VM RVLJ, a kasnije i VM VLCG. Inače, prva crnogorska loža ("**Montenegro**", Or. Podgorica) osnovana je 1993. u Riminiju, na čuvenom masonskom samitu gde je i osnovana RVLJ, tj. današnja Regularna Velika Loža Srbije (RVLS), predstavnik regularnog Masonstva u Srbiji.

Ideja o osnivanju samostalne velike lože nastala je više godina pre raspada državne zajednice Srbije i Crne Gore. Naime, iako se o tome danas ne priča puno, ostali su jasni tragovi da je **Velika Loža Crne Gore - VLCG** (*Grand Lodge of Montenegro*) konstituisana još 7. jula 2002. godine. Međutim, zbog neispravnog osnivanja (u tom trenutku postojale su samo 2 lože, sa 42 člana), njihov zahtev za međunarodnim priznanjem nije odobren. Ovaj podatak nalazimo u "Raport of the Committee of Fraternal Relations" Velike Lože Ajdaha (*Idaho Grand Lodge*) iz septembra 2003. godine, gde se navodi da je zbog tog nadležna masonska Komisija (*Commission on Information for Recognition*) zaključila da VLCG ne ispunjava standarde za priznanje, pa se regularnim ložama širom sveta ne preporučuje priznanje VLCG. Raspadom zajedničke države 2006. godine, kao i osnivanjem treće masonske lože, stvoreni su uslovi za osnivanje prve velike lože na teritoriji Crne Gore.

Postupkom osnivanja rukovodile su Ujedinjene Velike Lože Nemačke (UVLN), uz Bratsku pomoć RVLJ i Velikog Orijenta Italije (VOI). Prve tri lože u sastavu VLCG bile su "Montenegro" Or.

Podgorica, probuđena "Zora" Or. Kotor i "**Luča mikrokozma**" Or. Cetinje, koje su do tad radile pod zaštitom RVLJ. Prvi VM jedne crnogorske obedijencije bio je već pomenuti prof. Dr Novak Jauković¹. VLČG je osnovana 3. juna 2006. (na dan proglašenja nezavisnosti Crne Gore), ali je Svetlo ritualno uneseno tek godinu dana kasnije – 12. maja 2007. godine, na Cetinju, u Vladinom domu, uz prisustvo oko 300 Braće iz celog sveta. Svečanim Radom rukovodio je VM UVLN Br. Klaus Kot, a zanimljivo je da su u ritualu korišćeni srpski, nemački i italijanski jezik.

Nakon Br. Jaukovića, čekić VLČG je 2009. preuzeo advokat VM Novica Jovović, koga je 2013. zamenio na tom mestu novinar VM Dragoljub – Duško Vuković, a ovoga 2017. godine dugogodišnji Mason, dramaturg VM Božo Šibalić², koji danas rukovodi radom VLČG.

Pored ranije pomenute 3 lože, 2006. je u Nikšiću osnovana loža "**Garibaldi**", a 2017. u Podgorici loža "**Evropa**". Danas VLČG, koja praktikuje Šrederov Ritual, broji oko 120 Masona, ali onih koji redovno posećuju Radove

¹ Prof. Jauković je inače prvi crnogorski Mason koji je javno obznanio svoj masonski status, i to na televiziji, u emisiji "Lično, sasvim lično" na državnoj TVCG 1998. godine, tj. pre tačno 2 decenije.

² Br. Šibalić je još 1996. bio Zamenik Velikog Sekretara RVLJ, a široj svetskoj masonskoj zajednici predstavio se člankom "Freemasonry in Yugoslavia" od 14.10.1996, koji je svojevremeno objavljen u štampanim časopisima "The Blue Banner Newsletter" koji je izdavala loža Blue Lodge #142 iz Dilon, Južna Karolina, i "Genesis", official publication of the Grand Lodge of Spain, a zatim i na nekoliko sajtova. I danas se može naći na internetu na adresi: <http://web.mit.edu/dryfoo/masonry/Reports/yugo.html>. Članak vredi potražiti i pročitati, jer na realan način opisuje probleme sa kojim su se srpski "Regularci" usretali 1996. godine, kada je članstvo brojalo jedva nešto više od 100 Masona raspoređenih u 5 loža. Poređenja radi, u tom trenutku samo loža "Pobratim" iz VLJ (kasnije VNLJ) je imala preko 150 članova.

ima znatno manje. Čini se da postoje i neki problemi u funkcionisanju, jer se Radovi održavaju retko, a loža "Zora" sa Orijenta Kotor – radi u Budvi. O određenom zastoju svedoči i zvanična internet prezentacija <http://www.gl-montenegro.co.me/> na kojoj osim početne stranice sa grbovima loža – nema nikakvog drugog sadržaja.

Pored regularne Masonerije, u Crnoj Gori su se sporadično pojavljivale i druge masonske organizacije. Velika Loža Jugoslavije (VLJ) je u zadnjim danima svog postojanja³, 8. januara 1997. osnovala ložu u Kotoru pod nazivom "Njegos". Pošto nije bilo dovoljno Slobodnih Zidara u Crnoj Gori, kao osnivači se pojavljuju srpski Masoni, i to: Zoran Nenezić, Dragan Malešević – Tapi, Lazar Ristovski, B.M.; Đ.M., A.R. i B.K., dok su crnogorski članovi (D.B., B.C., D.K., R.M. i M.V.) po ubrzanom postupku uzdignuti na 3. stepen kako bi loža što pre mogla da "stane na noge". No i taj trud je bio uzalud, jer je ova loža održala svega nekoliko radova i tiho nestala sa masonske scene Jugoslavije. Posle 20-ak godina uskoro će još jedna masonska loža pod zaštitom "nacionalaca" (VNLS) početi da širi Svetlost na Orijentu Podgorice. Formiran je venčić lože "Sloboda" pod radnim imenom "G9" (jer ga čine 9-orica Braće, od kojih i jedan iz Švajcarske, a jedan sa Kipra) čiji je prvi zvanični rad održan 17. marta 2018. godine (faktički, bio je to rad matične lože "Sloboda", održan u novom Hramu venčića "G9", u jednoj poslovnoj zgradi u Podgorici), dok je unošenje Svetla u Ložu planirano za 2. jun 2018. Ovom Svečanom Radu, pored VM i VO VNLS prisustvovala i Braća iz Slovenije (RVLSlo) i Češke.

³ Ubrzo nakon toga većina Braće se razilazi sa Nenezićem i nastavlja rad pod imenom Velika Nacionalna Loža Jugoslavije (VNLJ).

I na kraju ovog prikaza pomenućemo i mešovitu (muško-žensku) organizaciju pod imenom **Velika Regularna MASONSKA LOŽA CRNE GORE (VRMLCG)**⁴, koja samoniklo započinje sa radom oko 2000. godine pokušavajući (i danas neuspešno) da uspostavi bliže odnose sa VOF⁵.

Kontroverzna fotografija iz 2011. U prvom redu, na kraju levo, sa učeničkom keceljom vidi se Miško Vuković, dok se u trećem redu vidi jedna gospođa sa oficirskim okovratnikom.

Postali su poznati nakon objavljivanja jedne fotografije sa Ritualnog Rada, na kome se vide poznati političari i biznismeni (kao i jedna žena), koja je uzburkala ex-YU javnost. Regularni Masoni iz VL CG su odmah prigovorili korišćenju reči "regularna" ukazujući da je reč o "divljoj" VL, te dodajući da je to partijska tvorevina vladajuće DPS. Tada je javno otkrio svoj masonski identitet član VRMLCG i poznati političar Miodrag – Miško Vuković, koji je naveo da je Slobodni Zidar postao u Italiji. VM ove masonske organizacije više godina bio je arhitekta iz Ženeve VM Milovan Drašković, a danas je

⁴ Ova VL se pominjala i pod imenom Velika Regularna Loža Crne Gore (VRMLCG). Nepoznat je sadašnji oficijelni status ove organizacije, koja je upisana u Registar udruženja CG rešenjem R.br. 1807, a brisana rešenjem br. 05-006/13-32754/1 od 06.06.2013.

⁵ Potpisan je Sporazum o prijateljstvu sa VOF još 2010. godine, ali priznanja nisu nikad razmenjena.

to VM Branislav Mićunović, nekadašnji glumac, profesor, ministar a sadašnji ambasador Crne Gore u Beogradu. VRMLCG ima Hram na periferiji Podgorice, gde se sporadično održavaju masonski Radovi.

Uprkos nekim novinskim člancima gde se pominje i dvostruko veći broj, u Crnoj Gori danas ima oko 200 Masona, što imajući u vidu ukupnu populaciju i nije malo. Veći problem je određen pad entuzijazma, ali postoje jasne naznake da će se situacija u skorije vreme promeniti, kako bi Slobodno Zidarstvo moglo da igra značajniju ulogu u crnogorskom društvu.

Najnovije masonsko svetište u Crnoj Gori, Hram "G9" u Podgorici

Br. Branko Rogošić (istorijat) &
Br. D.R., Or. Podgorica (aktuelna situacija i foto novog Hrama)